

Paksi Tükör

PAKSON? vagy TAKSONY?-(ban)

Tavaly olvastam a Keresztény Élet c. lapban Arnold György egyházzene-széről. A cikk címe: A szabadkai egyházzene 200 éve. Írója részletesen méltatta A.Gy. gazdag zenei munkásságát.

Hazahoztam a kivágott újságcikket, hogy gazdagítsa a könyvtár helytörténeti gyűjteményét, hiszen A.Gy. Pakson született 1781-ben. Legalábbis ezt mondja róla a zenei- és a művészeti lexikon, egy megyei adattár, Dr. Németh Imre Paks zenei élete c. kézírata és a zeneszerző életrajzírója is.

Mivel a Jámbor Pál Társaság személyes jó kapcsolatot ápol évek óta a szabadkai Városi Könyvtár egyik tudományos munkatársával, Kunkin Zsuzsannával, azonnal felhívtam őt, hogy anyagot kérjek a zenei ünnepekről és A.Gy. városukban végzett majd 50 éves tevékenységéről.

Milyen gyönyörű párhuzam. Jámbor Pál is Pakson született és Szabadkán élte meg a pedagógiai, költői, drámaírói dicsőséget, mint a 40 évvel idősebb zenész, aki paksi születésüként Szabadkát gazdagította életművével.

Kunkin Zsuzsanna válasza hideg zuhanyként ért: "Arnold György nem Pakson, hanem Taksonyban született"...

Kételkedésem akkor lett teljes, amikor fellapozva a Révai lexikont, ezt láttam: "Arnold György zeneszerző, a szabadkai Szt. Teréz-templom karnagya, szül. Pakson (?) 1781. ..."

Sajnos, a szaklexikonok úgy vették át az adatokat, hogy "kifelejtették" a ?-et.

Végére kellett járnom a dolognak. A helyi rk. plébánia anyakönyvének három évfolyamát is átnézte a plébános úr az ügy érdekében, de nem talált A.Gy. nevű újszülöttről bejegyzést.

Maradt Taksony. Láng András plébános úr a telefonvonal végén 2 perc alatt kiderítette, hogy valóban településük szülötte Arnold György. El is küldte a keresztlevél másolatát.

Hálából anyagot küldtem a híres zenésről, akiről Taksonyban semmit nem tudnak. Azóta már biztosan büszkék az egyházzeneszre, aki városuk hírnevét öregbíti.

Én pedig szomorú szívvel javítgatom Arnold György születési adatait a lexikonokban. Javítgassam? A keresztlevél bizonyítéka a születési helynek is?

HÁ

6/2001.
..... szám.

Keresztlevél

Testimonium de baptismo

Ország ..... Magyar .....
 Regnum .....
 Egyházmegye ..... Vác .....
 Dioecesis .....
 Megye ..... Pest .....
 Comitatus .....
 Plébánia ..... Taksosy .....
 Parochia .....
 A bejegyzés éve ..... 1781 .....
 Annus .....
 ..... kötet. 84 lap. Sorsz. 5 .....
 tomus pag. Num. cur.

A születés helye, éve, hava, napja Locus, annus, mensis, dies nativitatis		1781. június 30 (?)	
A keresztelés éve, hava, napja Annus, mensis, dies collati baptismi		statim	
A megker. Baptisati	neve nomen	Georgius	
	neme sexus	fi masc.	fi
		nő femina	-
A szülők — Parentum	teljes neve, vallása, foglalkozása nomen, religio, conditio	Josep. Arnold pleb. földműves. Cath. Söhmin	
	születésének helye és ideje locus et tempus nativitatis		
	lakóhely domicilium	idem	
A keresztszülők teljes neve, vallása, foglalkozása Nomen Patrinorum, eorum religio, conditio		Georg. Vürth Elisab. Peke rin. peregrin = más honnan jött	
A keresztlő pap neve és hivatala Nomen et officium baptisantis		Parochus loci Bayer József	
Feljegyzések Adnotationes			

Alulírott bizonyítom, hogy ez a kivonat a fentnevezett plébánia Kereszteltek Anyakönyvével tartalmilag megegyezik.
 Infrascriptus testor haec omnia in Libro Baptisatorum parochiae rom. cath. supranominatae contineri.

Kelt ..... Taksosy ..... 2001. évi ..... apr. .... hó 3. n. Lányi András
 Datum ..... plébános

Kopjafa állítás az imsósi Bottyán sáncokon

2000. november 10. 10 óra

Többen kérdezték tőlem, hogy miért állítunk kopjafát Bottyán János és a sáncait védő hősök emlékére Imsósbán.

Azzal kezdeném, hogy a jelen csak a múlttal együtt értékes és mint a nagy történész, Nemeskürty István mondta: "nem magyar az, aki nem tiszteli nemzetünk történelmi múltját."

1686-ban a török kiűzése után Magyarországon még nagyobb elnyomás volt mint a török alatt. A szegény nép éhezett, nyomorgott, több családfő kiirtotta családját és maga is öngyilkos lett. A nemzet szuverenitását elvesztette, az osztrák abszolútizmus kíméletlen elnyomása ellen a nép fegyvert fogott Hegyalján 1703-ban. Élére II. Rákóczi Ferenc állt, és zászlójára a magyar szabadságért "PRO PATRIA ET LIBERTATE" feliratot írta. Magyarul: "HAZÁÉRT ÉS SZABADSÁGÉRT".

A nemesség és a szegény nép lelkesedett, támogatta a szabadságharcot. 1703. május 22-23-án megkezdték a fegyveres harcot az osztrákok ellen. A szabadságharchoz Bottyán János 1704-ben csatlakozott.

Ki is volt Bottyán János? Ez az ember deákbold, majd egy jezsuita rendház portásából katonai rangra emelkedett és olyan vakmerő haditetteket vitt végbe a törökök ellen, hogy ezredes lett, a császár szolgálatában. Nem volt jó származású, sem művelt, igen nyers, de józan és éber, szorgalmas. Szerette a népet és a nép is szerette őt. Katonáit szigorú fegyelemre tanította, de mindenkor igazságot szolgáltatott nekik, amikor igazuk volt. Értett a dunai hajók építéséhez, maga is gyakran fogott fejszét. Foglalkozott erődök építésével, de sajnos nem nagyon értett hozzá. Erre volt példa a községünkben 1704-1705-ben épült úgynevezett Bottyán vár is, melyet a saját elképzelése szerint építtetett fel. Nem vette figyelembe a francia mérnök hadnagy LEAMICE tanácsait.

A saját elképzelése szerint fából épült vár igen tűzveszélyes volt, az 1705. június 19-én kezdődött ostromnál ezt szomorúan tapasztalhatták.

Bottyán haláláig a leghűségesebb katonája volt Rákóczinak, a szabadságharcnak, és generálsi rangot is kapott elismerésül hadi tetteiért.

1705. május végére készen állt Bottyán vára.

Szinnai Mihály ezredes ekkor tett esküt a vár védelmére. A vár a dunántúli hadjárat megkezdésére, melyre Rákóczi a Dunántúl felszabadítását tűzte ki célul, a Duna-híd védelmére szolgált.

A hidat 1704 tavaszán kezdték el építeni és 1705 májusában már állt. Ezt jelentette VAI Ádám brigadéros a fejedelemlenek.

A híd bal oldalának védelmére építették az imsósi sáncokat, erődrendszert, mely poliszádokból állt. Ezek fából és földből készített magaslatokból álltak, három összetevőből.

Első rész a volt homokbányától délre mintegy 200 méter hosszan húzódik. A harmadik rész a volt erdészháznál – itt húzódik – szintén 250-300 méter hosszan. Ez képezte a vezérkar szállását 1705. április 30-tól május 26-ig, itt tartózkodott maga Rákóczi Ferenc is. A vezérkar sok tagja keltezte innét levelét, maga Rákóczi és Bottyán János is. Bottyán számkra 3 ismert levelét keltezte úgy is, hogy "kelt Imsósbán", és egy levelet úgy, hogy "Kömlődön". Tehát kétségtelen, hogy itt tartózkodtak, itt éltek, harcoltak. 1705. július 19-én, miután értesült Bottyán, hogy Budáról kétezer lovassal, nyolcezer gyalogos haddal jön HERBEVILL utasítására GLÜCKERSBERT és LÖVENBURG tábornok, hogy elpusztítsa Bottyán várárt és hídját, ezáltal a hadak átkelési lehetőségét a Dunántúlra akadályozzák, elébe ment, hogy kikélmelje a hadak erejét, létszámát. Leányvárnál lovasaival oldalba támadta a hadsereget. Itt sajnos vereséget szenvedett és súlyosan megsebesült. Arcán kardvágást és lábán puska lövést kapott. Pusztá életét is csak hő vitézeinek köszönhette, akik kivágták az ellen-

ség soraiból, mert ő a csatában mindig elől ment, jelszava, harci kiáltása az volt az ősz vezérnek, hogy "utánam fiaim!".

Sebesülve először várába, majd a sebesülés súlyosságára tekintettel az imsósi sáncokba vonult, később Kecskemétre vitték gyógykezeltetni. Mint Rákóczi emlékirataiban is leírja, ettől a sebesülésétől élete végéig sántított.

LÖVENBURG és GLÜCKERSBERG tábornok 1705. június 19-én megkezdték Bottyán várának ostromát. Turcsányi százados az ostrom megkezdése előtt dezertált a császári seregbe és elárulta a vár gyengéit.

Azt, hogy igen tűzveszélyes. Ezután gyújtóövedékekkel lőtték a várat. Valamint azt, hogy a várban nincs raktározott élelem és ivóvíz. Az ostromnál a várat HELEBRAND ezredes, CSAJÁGHI János, HORVÁTH Tamás ezredesek derekasan védték hajdúikkal, de a nagy túlerővel és tüzérségi tűzzel szemben nem tudták megvédeni a várat.

Június 22-én a hídon keresztül Imsósba menekültek a védők a várban visszahagyva öregeket, asszonyokat, gyerekeket. A bevonuló seregekkel a rácok, akik csapataikkal Földvárnál az ostromlókhoz csatlakoztak, szörnyű vérengzést végeztek, mindannyiukat halomra kaszabolták. Imsósban a sáncokon tovább folytatódta a harcok, és 22-én estére Imsós is elesett. Rákóczi kétezer fős gyalogos hadat küldött Bottyán megsegítésére. Ez a had azonban főleg szökött németekből állt, akik nem igyekeztek, és tudatosan elkésve érkeztek meg. ESZTERHÁZY Dániel, aki az ostrom alatt Solton mulatott, (részegeskedett) csak 23-án érkezett meg felmentő seregével és a felhágói részen megverte az osztrákokat, visszafoglalta az imsósi sáncokat és a szétlőtt várba kergette őket vissza. Hogy ismét ne tudják őket követni, a hadak a hidat felrobantották, felgyújtották 1705. június 29-én.

Bottyán, miután felgyógyult, november elején megkezdte Földvár ostromát és november 4-én el is foglalta.

Úgy ír ebből az időből a feljegyzés: "Bottyán miután Földvárt bevette, délre fordult és 1705. november 9-én visszafoglalta várát, fel azonban már sohasem építette."

Erre emlékezünk most itt a sáncokon 295 évvel a harcok után.

Kopjafát állítunk és négy tölgyfát ültetünk el azon a helyen, ahol a hagyomány szerint állt Bottyán János sátra, és négy magonc ültetésével pótoljuk a kiszáradt és elpusztult Bottyán fát, melynek elődei 295 évvel ezelőtt éltek, és alattuk hűselt Bottyán apánk.

Fejet hajtunk és tisztelettel emlékezünk.

- Helebrand János ezredesre
- Béri Balogh Ádám tábornokra
- Horváth Tamás ezredesre
- Csajághy János ezredesre
- Rácz Mihály századosra
- Vígh János századosra
- Balogh István századosra
- Somogyi Ferenc ezredesre
- Szekeres István ezredesre
- Vígh János strázsamesterre, akiket a históriások és történetírók név szerint említenek, hogy itt harcoltak.

Emlékezünk a sor fel nem jegyzett hős katonára, közlegényre, akik vérüket ontották a magyar szabadságért.

Mint Petőfi írta: "Tiszteeljétek a közkatonákat is, mert nagyobbak ők, mint a tábornokok."

Tiszteletünk jeléül állítunk itt kopjafát, hogy aki erre jár, emlékezzen meg róluk és tisztelje őket poraikban is.

Emlékezzünk Schilling Rogér Jánosra

A dunakömlődiek nem felejtik el, tisztelik és fejet hajtának a megemlékezés napján, halálának harminckilencedik évfordulóján.

A temetőben mintegy százan jöttek össze, hogy a megemlékezés virágait helyezték el sírján, és méltóan emlékezzenek rá. 1962. március 26-án szobájában holtan találták ismerősei Schilling János Rogért, a sokak által mellőzött, elfelejtett Ciszterci rendi papot, egyetemi tanárt, professzort. Miután a ciszterci rendet az akkori hatalom és államapparátus felszámolta, megsemmisítette, szétzúzta, őt teljesen mellőzték, állás nélkül, lakás nélkül maradt. Régi barátai fogadták be, fedelet adtak feje fölé, életét kiváló műszaki rajzi tehetségéből tengette és nélkülöznie kellett. Egy olyan embert dobtak el az akkori rend emberei, akik arra sem lettek volna méltók, hogy saruja szíját megoldják.

Ki is volt Ő? Mindenki és Isten hű szolgája, aki már középiskolás diák korában tanulmányi versenyeket nyert, tudását elismerték diáktársai, tanárai.

Dunakömlődön született, már népes Schilling leszármazottak között 1901. október 21-én. Édesapja Schilling Albert (1866-1933) az első világháború utolsó éveiben a falu bírója tisztét viselte. Édesanyja Eigner Róza öt gyermeket szült, négy fiút és Emmát a középső gyermeket, aki egyedül volt leány.

Miután elkerült szülőföldjéről, rokoni kapcsolatait tovább ápolta, tartotta, mindig kapcsolatban állt velük és szülőföldjével. A keresztségben a János nevet kapta. Iskolai tanulmányait a dunakömlődi elemi iskolában kezdte, majd a paksi polgári iskolában végzett három osztályt. Kimagasló tanulmányi eredményeire többen felfigyeltek tanárai közül és lehetőséget adtak neki arra, hogy tanulmányait magasabb szintű iskolában folytathassa. 1915-től Pécsen tanult tovább gimnáziumban, majd a Pécsi Hittudományi Főiskolán végzett. 1916-tól a Pécsi püspöki papnevelő intézet lelki vezetőjeként szolgált egyházát. Még gimnazistaként jelentkezett a ciszterci rendbe. 17 éves korában 1918. augusztus 14-én kapta a ROGÉR szerzetesi utónevet, amit professzorként és a rend felszámolása után haláláig használt.

Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, a bölcsész karon. Itt szerezte meg latin, valamint német nyelvből és irodalomból középiskolai tanári oklevelét. Tanári pályafutását az Egri Gimnáziumban kezdte, majd Budára került, a Szentimre Gimnáziumba. Itt tanított német nyelvet és latint, egész a gimnázium államosításáig 1948-ig. Sokat tanulhatnának tőle ma is az ifjúság nevelésével foglalkozó tanárok.

Ő egyben legfontosabb munkájának tekintette a tanításon kívül az ifjúság nevelését. A cserkész mozgalomban kiváló, kimagasló munkát végzett és igen nagy, mindenki által elismert eredményeket ért el diákjaival. Cserkész táborokban vett részt, 1929-ben az Angliai nemzetközi cserkész találkozóon 19 diákjával. Itt cserkészei fényesen helytálltak a magyaránnyú világ mérkőzésen olyan dicsőséget szereztek a magyar névnek, hogy a jamboree gyöngyének nevezték a magyar táborot. Hazánknak, amely ekkor még nem volt ismert, nevet, hírt és tiszteletet vívtak ki.

Tudományos munkásságát országos szinten elismerték. Több könyvet írt, nemcsak a helyiek által közismert Dunakömlőd és Németkér telepítés történetét. De a "Német nyelvatlasz Magyarországon" c. könyvét, melyet nemzetközileg is kimagaslónak tartottak a szaktekintélyek. Tudományos értékére jellemző, hogy ezt Szekfű Gyula "Magyar történet"ében forrásmunkául használta fel a németek magántelepítésének megírásánál. Az egyes földbirtokosok telepítésére vonatkozólag így ír Szekfű IV kötet 613 lapján – a Deitschum in Rumpfungarn-ban "Schilling Rogér értékes, nagyrészben levéltári adatokon nyugvó megállapításait használtam fel".

Írásaival az akkori lapok már egyetemista korában foglalkoztak. Több írása jelent meg különböző újságokban. Tanulmányait folyamatosan közölte a Deutsche – Hungarische Heimblätter c. folyóirat.

A tanítás mellett sokrétű tudományos tevékenységet folytatott. A bölcsész doktori fokozatot 1932-ben nyerte el. Előszörban a magyarországi német telepések története és néprajzi köréből vette munkáit és dolgozta ki, mint tudjuk igen részletesen. A már 1931-ben sajtó alatt lévő doktori értekezése 1932-ben Pécsen önálló kötetként jelent meg "Dunakömlőd és Németkér telepítés és népességtörténete" címmel. 1933-ban jelent meg Budapesten a "Hangtalan, alaktalan, dialektographia, Dunakömlőd és Németkér nyelvtörténete" címen.

Könyvéről a német szaklapok így írtak: "A szerző megállapításai tudományos értékben felülmúlnak mindent, amit eddig ezekben a kérdésekben bel és külföldön megfigyeltek és mondtak. A kritikusok 1933-ban így írtak róla: "Csak szülőfalujáról, a saját és játszótársai őseiről írhat valaki olyan ismerettel és ragaszkodással, mint amilyent e könyvnek úgyszólván minden lapjáról érezni lehet, mégis a könyvben nyoma sincs semmi elfogultságnak, semmi hibásan értelmezett lokálpatriotizmusnak. Teljes tárgyilagossággal és felkészültséggel végzett becsületos munka fekszik előttünk... a magyar történetirodalom határozott nyereségeként könyvelhetjük el".

Az ifjúság nevelésével való törődésére jellemző, hogy ez időtájon több tankönyv bírálatot is írt a szaklapokban. Had idézzek tőle egy rá jellemző nevelési elvet: "Tanuld meg milyen rendben, milyen módon, milyen céllal kell ismeretre törekedned. Vannak akik azért akarnak csak tudni, hogy tudjanak. Vannak akik azért akarnak tudni, hogy mások elismerjék őket. Vannak akik azért akarnak ismeretekre szert tenni, hogy tudásukat áruba bocsássák, pl. pénzért, hivatalokért (csúnya nyereség hajhászás). Vannak akik azért akarnak tudni, hogy mások javára szolgáljanak (ez szeretet). És vannak akik azért akarnak tudni, hogy maguk is jobbak és többek legyenek (ez bölcsesség). Mindezek közül csak a két utolsó nem élt vissza a tudással". A tudást mindig összekapcsolta az erkölcsi jóssággal.

Példaadó életével vallotta: A Tudomány azonban, amely mellett nincs igaz élet fennhézázó és elbizakodott. Úgy értelmezte saját magát "Ki vezet annak magának is áthatva kell lennie szavai és intelme tüzetől". Tudásának mélységéből fakadt és áradt ki mindaz ami kifelé sugárzott.

1941 nyarán éri Schilling Rogért az a kitüntetés, hogy egyetemi tanárrá nevezik ki. A Szegedi Egyetem hívta meg a német tanszékre professzornak, nyilvános, rendes egyetemi tanári minőségben.

Ő azonban ezt nem fogadta el, inkább maradt fiai között tovább a szentimre gimnáziumban. A szegedi katedra lemondása után a Budapesti Kir. M. Pázmány Péter tudományegyetem bölcsészeti karán lett tanár.

1942-ben jelent meg Budapesten "A Német Nyelvatlasz Magyarországon" c. könyve (Ez a könyv német nyelvészeti dolgozatai sorozatában VIII. kötetként látott napvilágot).

Érdemes megemlíteni, hogy Schilling Rogér bekerülésével a felső oktatásba, nemcsak saját tudományos pályafutását akarta egyengetni. Helyzetét igyekezett kihasználni azzal is, hogy másokon segítsen. Erre sok példát lehetne felsorolni. Tehát mint ember is a legkiválóbbak közé való volt. Nemcsak tanítani szeretett, de szerette tanítványait is. Magatartása, jóhiszemősége szinte nem ismert határt. Érzékeny, finom lélek lakott törekeny testében, megilletődöttségében sokszor könnyeit sem tudta visszatartani. Humán beállítottságú, de a műszaki kérdések is érdekelték. Így sokat foglalkozott a folyam szabályozással, szülőföldje életét megváltoztató imsósi Duna átvágással is.

1948. június 16-a után lényeges fordulat állt be a magyar közoktatás és így Schilling Rogér életében is. A Magyar Népi Demokrácia politikai, gazdasági és társadalmi életünk struktúráján alapvető változásokat hozott. A kommunizmus győzelmes harcaként ezen a napon az 1948. évi XXXIII. Törvénycikk állami tulajdonba vette a nem állami iskolákat. A ciszterci rend tanárai közül csak egyetlen egyet hagytak állami alkalmazásban. A többi, mint Schilling Rogér is állás, kereset, lakás nélkül maradt. Senki fizetést, végkielégítést, kárpótlást nem kapott. A tanári kar tagjairól a zirci apátságna kellett gondoskodnia. Az öreg tanárok nyugdíjjogosultságukat is máról – holnapra elvesztették. Schilling professzor úr a szentimre kihelyezett káplánságnak az Ulászló utca 15. sz. alatti kápolnána lett lelkesze. Itt három évig dolgozott buzgón és ekkor tőle is (1951-ben) megvonták a lelkeszi megbízatást, így semmiféle nyilvános papi szolgáltatást nem végezhetett.

Ekkor került albérletbe a Németvölgyi út 60. sz. házba. Ismerősök által ajánlott házba. A szobája a katakombája lett, ott misézhetett csak naponta teljes visszavonultság maradt csak számára, életét műszaki rajzok másolásából tengette.

Élete utolsó évtizedeiben minden nyilvános, hivatalos beosztástól mentesen élt. Művei többsége elveszett. A folyóiratok, melyben cikkei, tanulmányai megjelentek, a háború után politikai indexre kerültek.

Magán úton tovább gondozta a lelkeket, az emberek szolgálatában állt továbbra is. Lakásán nagyon sokan keresték fel, tanítványai, hívei, lelki gyermekei. Segített nekik problémáik megoldásában. Utoljára előkerültek kedvelt témái a csillagászat és a lélektan, csak ezekkel foglalkozott behatóbban. Végül is hosszú távon Schilling tanár úr a realitások talaján tudott maradni, szembe kellett néznie anyagi helyzetével, megélhetésével is.

Kikapcsolódásra, pihenésre ugyancsak jutott ideje, alkalmá. Szüksége is volt rá, mint minden embernek. Szeretett elutazni Nagyvenyimre, Dolmány Vendel volt annak idején a tanár úr oblátusa. Jó barátságban voltak, a 18. századi kastélyban bőven akadt hely számára. Itt keresett és talált többszöri lehetőséget pihenésre, testi, lelki felüdülésre. Utoljára is ide akart elutazni, jegyét elővételben megváltotta, de már nem jutott el. Az Úr nagyobb utazásra szólította hozzá mindig hű fiát. Testét 1962. március 30-án délután felravatalozták a Farkasréti temető halottasházában, beszentelték, majd onnan szülőföldjére, akarata szerint szállították Dunakömlődre. Temetése 1962. március 31-én délután a Dunakömlődi temetőben szokatlan megtiszteltetésben zajlott le. Koporsóját a ravataltól a Dunakömlődiek – miként a diadalmenetben a katonái a győztes hadvezért – a Szent Mihály lován fejük fölé emelték, s három méter magasra tartván vitték a sírhelyig. Így adták megbecsülésük jelét Dunakömlőd nagy fiának, a szülőföldhöz mindig ragaszkodó Schilling Rogérnak.

Mi, itt élő emberek a neves évfordulón felkerestük, feldíszítettük sírját és fejhajtással emlékezünk rá, aki nagyon sokat tett Dunakömlődért. Elsőnek írta meg Dunakömlőd történetét, a német betelepítéssel bezárólag teljes hitelességgel.

Mi nem tudjuk neki megadni azt a kitüntetést, amit munkája után érdemelt volna, de a legnagyobb embernek tartjuk azok közül, akik: dunakömlődiek voltak, vannak és tettek, teszünk valamit a településért.

Sírját rendbe fogjuk tartani, s a megemlékezés virágait ezután minden évben március 26-án elhelyezzük sírján, méltóan emlékezünk rá. Erre járva az év többi napján is gyertyát gyújtunk sírjánál.

Dunakömlőd, 2000. március 26.

Hegedűs János

Somay László:

A természeti viszonyok és az idegenforgalom kapcsolata Tolna megyében

1. BEVEZETÉS

Napjaink egyik dinamikusan fejlődő gazdasági ágazata az idegenforgalom. Ahol élni tudnak a lehetőségekkel, ott fellendülést eredményez.

Tolna megye sokáig "fehér folt"-ként szerepelt hazánk idegenforgalmi térképein. Pedig nemcsak az átutazó, hanem a hosszabb ideig itt tartózkodó turistának is sok szépséget, érdekes látnivalókat kínál (Ádám L. - Hadnagy A. - Szász Z. 1967), hiszen változatos természeti adottságokkal rendelkezik. Az építészeti emlékeket a gazdag kelta, római és középkori régészeti leletek, valamint a XVIII.-XIX. századi főleg barokk templomok és kastélyok alkotják.

Az építészeti emlékek mellett nevezetesek a megye természeti értékei is. Vonzó tájak a Gemenci-erdő, a Tamási-erdő, a gyulaji dámvadrezervátum, a mórággyi erdők, valamint a Tolnai-hegyhát dombjai és lankái. A holt Duna ágakban (taplósi Holt-Duna, bogyiszlói Holt-Duna, tolnai Holt-Duna), és a víztározókban (Szálkai víztározó, Paksi Kondor és Fűzes) a vadászaton kívül a horgászat feltételei is jók.

A vidék termál-és gyógyvizekben is gazdag. A Dombóvár melletti Gunarasban és Tamásiban épült fürdőhelyeket hazai és külföldi vendégek egyaránt felkeresik.

Érdekes és sajtóságos reliktum növény- és állatfajokkal büszkélkedhet a Duna és a Szekszárdi-dombság között húzódó Sárköz területe, ahol még ma is fellelhetők a népi építészet emlékei, népviselete és egykori használati eszközei.

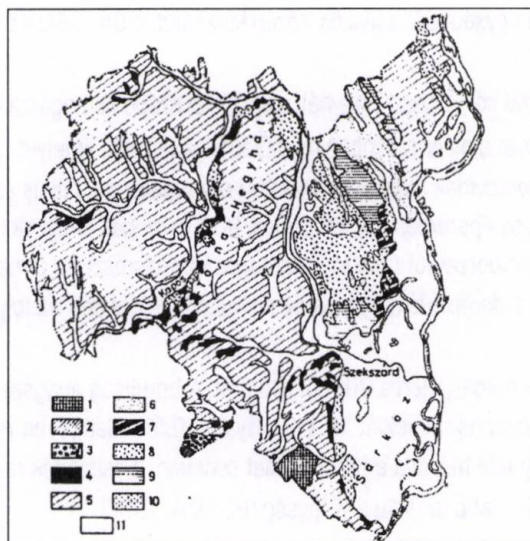
Jelen tanulmány Tolna megye természeti és társadalmi tényezőinek sokrétűségét és gazdagságát mutatja be. Egyben megpróbál választ keresni arra, hogy az országban mindezek ellenére miért itt a legkevesebb a kereskedelmi szálláshelyek és a vendégéjszakák száma.

2. TOLNA MEGYE FÖLDRAJZI HELYZETE ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGAI

Tolna megye a Dunántúl DK-i részén helyezkedik el, területe 3704 km² (az ország területének 4%-a). Lakónépessége 246688 fő, népsűrűsége 66 fő/km², az ország egyik legritkábban lakott megyéje. Területét tekintve az ország 19 megyéje közül a 15., míg a lakosság nagyságának szempontjából a 18. A megyében 108 település található: 99 község, 8 város és 1 megyei jogú város. A 35484 lakosú Szekszárd az ország legkisebb megyeszékhelye (Tolna megyei statisztikai tájékoztató 1999/2).

A megye területének jelenlegi képe a miocén, pliocén és a holocén időszakokban alakult ki. Az óidei-középidői alaphegység kőzete a gránit, Kurd mellett 623 m, Bonyhád térségében 700 m mélységben fekszik.

A felszín mai képe kialakulásában meghatározó volt a harmad- és negyedidőszak. A sekély vízű Pannon-tenger, a medence lassú egyenetlen süllyedésének megfelelően különböző vastagságú rétegekben agyagos, homokos, kavicsos üledéket rakott le. A hegységképző mozgások a pannon felszínt feldarabolták, a pleisztocénban aszimmetrikusan kibillentette. A mozgások hatására megváltoztak a lefolyásviszonyok, nőtt a külső erők, elsősorban a folyóvízi erózió és akkumuláció szerepe a felszín formálásában. A felszín legelterjedtebb kőzete a lösz (1. ábra), amely a pleisztocénban a hulló porból keletkezett s a Mezőföld területén átlagosan 40-60 cm vastag takarót alkot. A paksi 60 m-es vastag löszfeltárásban a teljes hazai pleisztocén rétegsort tanulmányozhatjuk, ezért védetté nyilvánítása sürgős feladat, amely a "tudományos turizmust" is szolgálja.

1. ábra:

Tolna megye geológiai vázlata.

1-ő paleozóos és újpaleozóos gránit és migmatit kontaktpalák, 2-foltossárga és szaruköves homokkő, 3-konglomerátum, kavics, homok, agyag barnaszén, 4-agyag, homok, barnaszén, 5-lősz, sárgaföld, 6-futóhomok, szélhordta kötött homok, 7-folyami homok, 8-homok, 9-homokos lősz, lőszös homok, 10-lőszös iszap, 11-öntéshomok, öntésiszap, öntésagyag.

Forrás: Vuics T. - Sikó Á. (1984)

A megye területének 57 %-a dombvidék, 43%-a alföldi jellegű. ÉK-i része a Mezőföld lőszös-homokos nyúlványa. Nyugaton a Kapos-Koppány-menti dombvidék a Somogyi-dombságban folytatódik. A Völgységet K-en a szabálytalanul felszabdalt Szekszárdi-dombvidék határolja, a Sárköz süllyedékét K-en a Duna-völgye zárja le (2. ábra).

2. ábra:

Tolna megye tájai.

Forrás: Pataki K. - Szőke S. (1975)

A Mezőföld öt morfológiai egységéből a löszös Közép-Mezőföld, a Duna-Sárvíz közti része és a részben homokos Dél-Mezőföld van Tolna területén.

A Kapos és a Sió völgye által közrefogott Hegyhát, völgyekkel szabdaltságra emelt hátsárból áll.

A Völgység legnagyobb része a pleisztocénban még üledékgyűjtő volt, amelyet 20-40 m vastag lösz fedett be.

A Kapos-Koppány-menti dombvidék átlagosan 140-150 m magasságú, táblás szerkezetű, 10-20 m vastag lösszel fedett. A Sárköz és a Duna mellék Ny-i peremén 1-2 km széles, 9-10 m magas teraszok húzódnak.

A megye éghajlatára a domborzatból fakadó változatosság, másrészt az átmeneti jelleg a jellemző. A Hegyhát észak-déli éghajlati választóvonal a dombvidéktől Ny-ra az éghajlat mérsékelt meleg, keletre alföldi a klíma (Vuics T. - Sikó Á. 1984).

A besugárzás évi összege magas, eléri a 2000-2100 órát. A borultság átlagosan 50-55%, de a megye K-i és DK-i részén 50% alatt marad. Az évi középhőmérséklet 10-11°C, Ny-on 10,5°C alatti, K-en pedig 10°C körüli. Az évi csapadék mennyiség 500-600 mm, Ny- DNy felé haladva a hőmérséklet csökken, a csapadék mennyisége pedig nő. A megye legcsapadékosabb 700 mm és leghűvösebb területe a Völgység (Bodor Á. 1997).

A táj éghajlati jellemvonása a kiegyenlítettség, a szubmediterrán, és a kontinentális klímahatások érvényesülése, ami turisztikai szempontból is vonzerőnek számít.

A megye vízfolyásai a Kapos-Sió-Sárvíz vízrendszerén át kivétel nélkül a Dunába ömlenek. A megye természetes állóvizei a Sió és a Duna kanyarulatainak átvágásával keletkezett holtágak (a Szedresi horgásztó, a bogyszlói Holt-Duna, a tolnai Holt-Duna és a faddi Holt-Duna), illetve patakok felduzzasztásával (Pacsmagi tavak) jöttek létre (Békefi I. - Bosnyák M. 1998). A levágott hajdani meanderekben, pangó vizek áramlanak vagy csendes morotvatavak, sokukat halastavakként hasznosítják.

A megye talajviszonyai mozaikosak. Jó minőségű mészlepedékes csernozjom talajok képződtek a Kapos-Koppány-menti dombságon és a Hegyhát környékén. Paks-Sióágárd vonalában, valamint a Szekszárdi-dombvidék K-i peremén helyenként barna erdőtalajok és barnaföldek fordulnak elő. Sárközben és a Duna mentén nagyobb arányt képviselnek a réti öntéstalajok. A Kapos, Sió és Sárvíz és mellékfolyóinak völgyére, a lápos réti talajok a meghatározók. A Szekszárdi dombvidék K-i peremén, a Hegyhát Ny-i lejtőin és a Dél-Mezőföld jelentős hányadán erős a talajerózió. A kialakuló löszformák (löszmélyutak, löszszakadékok, löszszurdikok, löszhidak, löszkutak) a turista utakon való közlekedést nehezítik.

3. A TERMÉSZETI VISZONYOKON ALAPULÓ LÁTNIVALÓK, IDEGENFORGALMI NEVEZETESSÉGEI

A megye természetes határa a Duna, egykori birodalmak elválasztója, a római Pannónia határfolyója. A folyam mentén a kiemelkedő pontokon, őrtornyok, erődítmények láncolata próbált ellenállni a hunoknak, gótoknak, gepidáknak, avaroknak. A mai települések lakói büszkén emlékezhetnek a hajdani erődök szépen csengő neveire: Szekszárdon Aliscára, Tolnán Alta Ripára, Dunakömlődön Lussoniumra, Várdombon Ad Statuasra (Ádám L. - Hadnagy A. - Szász Zs. 1967).

A megye területén lévő földvárak utódai 14-15. században épültek. Ozorai Pipó egykori várának ma már csak szakértő láthatja, hogy volt kastély, börtön, de magtár is. A gondos rekonstrukció gótikus, reneszánsz és barokk stíluselemeket bontogat ki a romok alól, ma néhány helyisége múzeum. Simontornya (római nevén Fortiana), ma a vártorony építő Simon alországbíró nevét viseli. A vár mai restaurált állapot formája az 1500-as évek állapotát rögzíti. Múzeuma gazdag, vendéglátása tükrözi a történelmi hangulatot. A dunaföldvári Csonka torony ma is, mintha a dunai átkelés őrhelye lenne. Viharos történelmeinek emlékeit 1973 óta a múzeum tárlói őrzik. Pompás a kilátás a környező tájra a toronyból.

A megye főúri kastélyaihoz számos természeti érdekesség, látnivaló kapcsolódik. A Tamási vár romjaiból az Eszterházyak emeltek szép kastélyt, melynek környékét melegvízű strandfürdő, csónakázó tó és erdei tornapálya gazdagítja. A Viczayak iregszemcsei kastélyánál az arborétum belső kertje ritka látványosság az odalátogató számára. A hűgyészi barokk, majd Ybl Miklós által klasszicista formában átépített kastély kertjében, több száz éves platán óriások állnak.

Vannak települések, melyeket a pincéik tesznek nevezetessé, mint Sióagárdot vagy Györkönyt. Itt a szőlőtermesztéssel átalakított kultúrtáj és épületei együtt jelentenek idegenforgalmi vonzerőt.

Abban, hogy e táj ősidőktől lakott, döntő szerepe volt a természeti környezetnek. Gazdag vadász- és halászsákmány mellett dús legelőket kínált és a természettől elhódított szántók is bő terméssel fizettek. A szubmediterrán jellegű éghajlat a sajátos őshonos és a természetből elhódított növényeknek egyaránt kedvez. A Gemenci ártéri erdő, a Sötétvölgyi kiránduló központ, Fadd-Dombori üdülőtelep, a Váraljai-parkerdő, Gunaras térsége a dombóvári Béke-park és a németkéri Barát-erdő egész évben pompás gyalogtúrákat kínál a turisták számára (3. ábra).

3. ábra:
Tolna megye főbb látnivalói és nevezetességei.
Forrás: Kasza S. (1997)

A Gemenci Tájvédelmi Körzet számos őshonos reliktum ritkaság élőhelye. A Duna és a morotvák mentén fehér, fekete és szürke nyár óriások, mézgás és hamvas éger, fehér fűz ligetek húzódnak. Helyenként kocsányos tölgy elegyedik magyar kőrissel. Elszórtan tenyészik a galagonya, sötétlilás illetve fehér szőnyeget borít a vizenyős láprétegre a kosbor és a gyöngyvirág. A vadonban élő szarvas, és vaddisznó állománya világhírű, de előfordul itt a nálunk ritka sárgás mellényű nyuszt, a védett vidra és a vadmacska is, valamint a visszatelepített hód is egyre nagyobb számban. A morotvák és a megmaradt mocsarak a vízimadarak egész seregének fontos életterei (fekete gólya, ezüst sirály, fekete réce, a kerecsen sólyom, a békázó sas, a fekete sas, a réti sas, kis héja), (Kácsor L. 1976).

4. A FALUSI TURIZMUS HELYZETE ÉS LEHETŐSÉGEI

A megye gazdaságában a kedvező természeti környezet hatásaként mind a mai napig a mezőgazdaságé a vezető szerep. Ez meglátszik a településszerkezeten, és a kultúrtáj mai állapotán is.

Sajnos a körzet falvai jelenleg a vendégek fogadására még nem készültek fel. Ezt támasztja alá, hogy az 1995-ben kiadott "Falusi turizmus" országos katalógusában még egyetlen vendégfogadó sem szerepel a területről (Szabó G. 1997). Ezt a kedvezőtlen folyamatot csak kissé javítják a területen dolgozó idegenforgalmi vállalkozások, amely a borkóstolást, a szabadtéri főzést, folklór műsorokkal egybekötött programokat kínálnak az érdeklődőknek.

A vadászat számára Tolna megyében a legfontosabb terület a Tamásitól Gyulajig elterülő erdőség. A múlt század elején itt volt az ország legnagyobb vadaskertje. A környéket világhírűvé a dámszarvasok tették, mivel a legszebb lapátos agancsok Gyulaj környékéről kerültek ki. Természetesen megtalálható az őz, a vaddisznó, az apró vadakkal és ragadozókkal együtt.

Sok a vadvíz a természetes és mesterséges horgászvíz, csónakázó tó. Természeti környezetével is csábító a Szálkai-víztározó (60 ha). Szomszédságában a mindössze 600 lelkes Szálka a falusi turizmusra példásan felkészült.

A paksiak híres halászléjához, nemcsak a Duna, hanem az erőmű horgásztavai is jó fogást ígérnek. Kisszékelyre a Dunya-tavakhoz vagy Dombóvárra, Gunaras fürdőbe készülők vendégnek is érdemes becsomagolnia a horgász felszerelést (Bél P. - Tótfalusi A. 1991).

Különleges szerepe lehetne az idegenforgalomban a különböző ünnepeknek. Az ünnepek közül kiemelkednek a gazdag folklórkincs bemutatásának országos és nemzetközi alkalmi. Háromévenként Szekszárd az egyik társrendezője a Duna menti Folklór fesztiválnak. A megye németiségének Pünkösöd a nevezetes ünnepe ugyanis ekkor összesereglenek a megye németei. Sajátos hangulata miatt fokozatosan növekszik e rendezvény idegenforgalmi vonzása is. Az ünnepségek másik csoportja a mezőgazdasági főidényekhez kötődik: az aratáshoz és a szürethez, augusztusban a tamási lovasnapok, a simontornyai lovasnapok és várjátékok, valamint a tolnai Thelena fesztivál.

Az ősz érthetően a szüret ünnepe. Nemzetközi hírnévre tettek szert a szekszárdi borvidéken termelt vörösborkok. Tolna megye kedvező természeti adottságai révén alig van olyan vidék, ahol ne művelnének szőlőskerteket, de a legnevezetesebb a szekszárdi szüret, hiszen az elmúlt évtizedben sikerült magának nemzetközi rangot is kivívnia. A szekszárdi vörösborko kiváló minőségét a mikroklimából és a lösz talajból adódóan a bársonyos cserzőanyag, a mély szín és a savak alkotják.

Csokorba szedhetők az egyházi ünnepek is, csaknem minden faluban búcsújárással tisztelik meg a templom védőszentjét (Dunaszentgyörgyön a Szent György-napot, Cikón Kisboldogasszony és Nagyboldog asszony napján). Szintén élnek a karácsonyi és húsvéti népszokások.

Ugyancsak szaporodnak és egyre inkább látványosság számba mennek a nemzetközi sportrendezvények, többek között: Szekszárdon a Gemenc-kupa Nemzetközi Kerékpár verseny, Súlyemelő Európa-bajnokságok és Domboriban a Kakakenu versenyek és a triatlon fesztiválok.

5. TÁVLATOK

A megye fentebb vázolt természeti adottságai lehetővé tennék az idegenforgalom nagyobb arányú fellendítését. A természeti, kulturális és gazdasági vonzerő hasznosítása csak akkor lehet gazdaságos, ha ezeket együttesen, tervezetten a természetvédelem szempontjaira is figyelemmel aknázzák ki (Szigeti E. 1994).

Az idegenforgalom infrastrukturális feltételeinek javítása pozitívan hat a térségben élők életkörülményeire. Szükséges lenne egy sor alapvető feladat elvégzése: az összes lehetőség feltérképezése, a szálláshelyek számbavétele és kategorizálása, megyei, országos tájékoztató füzetek készítése valamint a továbbképzés és az átképzés rendszerének a kidolgozása.

6. IRODALOM

- Ádám L. - Marosi S. - Szilárd J. (1959): A Mezőföld természeti földrajza. (Akadémiai Kiadó, Budapest)
- Ádám L. - Hadnagy A. - Száraz Z. (1967): Tolna megyei kalauz. (Tolna megyei Idegenforgalmi Hivatal) pp. 5-148.
- Békefi I. - Bosnyák M. (1998): Barátunk a természet. (Janus Pannonius Tudományegyetem Pécs) pp. 357-410.
- Béla P. - Tótfalusi A. (1991): Horgászvizek, kiránduló helyek. (Danubius Kódex Kiadó) pp. 206-216.
- Bucsi E. - Halasi B. - Somorjai S. - Vajda I. (1967): Tolna megye mezőgazdasági termelésének helyzete és fejlesztésének távlatai. (Szekszárd-Iregszemcse) pp. 17-27.
- Garami L. (1997): Zöld utakon. Védett természeti értékeink útikalauza. (Mezőgazda) pp. 172-183.
- Huba L. (1979): Dél-Dunántúl. (Panoráma "mini" útikönyvek).
- Kasza S. (1997): Tolna megye kézikönyve. Bodor Á.: Tolna megye földrajza. (Ceba Kiadó, Szekszárd) pp. 23-105., 612-621.
- Kácsor L. (1976): Gemenc. (Gondolat Kiadó, Budapest).
- Kiss G. (1984): Várak, várkastélyok, várhelyek Magyarországon. (Franklin Nyomda Budapest) pp. 406-429.
- Perczel Gy. - Tóth J. (1997): Magyarország társadalmi-és gazdasági földrajza. (ELTE Sokszorosító Üzeme, Budapest) pp. 274-296.
- Schubert P. (1992): Tolna megye. (Szekszárdi Nyomda RT.).
- Szabó G. (1986): Magyarország megyéi: Tolna. (Kossuth Könyv Kiadó) pp. 5-23.
- Szabó G. (1996): Vendég Váró Látnivalók Tolna megyében. (Alföldi Nyomda RT) pp. 31-33., 42-51.
- Szabó G.: A Tamási-Dombóvár-Gyulaj kistérség idegenforgalmi pozíciója. In: Tétsits R. - Tóth J. (szerk.) 1997: Földrajzi tanulmányok a pécsi doktoriskolából. (Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs) pp. 99-121.
- Szőke S. (1996): Tolna megye földrajza. (Tolna megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete, Szekszárd).
- Tolna megyei statisztikai tájékoztató (1999/2): (Központi Statisztikai Hivatal Tolna megyei Igazgatósága, Szekszárd) pp. 134-140.
- Visy Zs. (1989): A római limes Magyarországon. (Corvina, Budapest)
- Vuics T. - Sikó Á.: Tolna megye. In: Frisnyák S. (szerk.) 1985: Budapest és a megyék földrajza. (Tankönyvkiadó, Budapest) pp. 325-345.

Beregnyei Miklós:

Hej halászok, halászok...

(IV. rész)

A 128/1947. sz. jegyzőkönyv a rendkívüli közgyűlésen készült. Ebből a jegyzőkönyvből tudhatjuk meg, kik voltak a felsőbb szerv képviselői és kiket igazolt a selejtező bizottság. A szövetkezet életében igen jelentős közgyűlés budapesti képviselői a következők voltak:

- Maiss József a FÉKOSZ halász szakszervezeti csoportjának főtítkára
- Rigler Rudolf az OHF megbízottja
- dr. Dallos Rudolf a HSZK kiküldöttje.

A szövetkezet vezetősége a következők szerint tevődött össze:

- ifj. Isgum Ferenc ideiglenes elnök
- Széles D. Béla ügyvezető igazgató
- ifj. Feil Ferenc igazgatósági tag
- Bencze Ferenc igazgatósági tag
- Szepesi Imre igazgatósági tag
- Zerza István felügyelőbizottsági tag
- id. Kovács István felügyelőbizottsági tag
- Nyitrai Ferenc felügyelőbizottsági tag

Ezen kívül megjelentek a szövetkezet helybéli és vidéki tagjai. A tagrevízió a Földművelésügyi Miniszter 98.884/1946.VI. 1. sz. rendelete alapján lett végrehajtva. A selejtező bizottság az eljárás során a következő tagokat igazolta, melyet a közgyűlés jóváhagyott:

1. Bán Ferenc kishalász (Bölcske)
2. Bencze Ferenc nagyhalász - igazgatósági tag
3. Burián Sándor kishalász (Dunapataj)
4. Farkas Géza kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
5. Farkas János kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
6. Feil Antal kishalász - rendes tag
7. id. Feil Ferenc nagyhalász - pénztáros
8. ifj. Feil Ferenc nagyhalász - rendes tag
9. Feil József nagyhalász - rendes tag
10. Heiszler István kishalász - rendes tag
11. Horváth Ferenc nagyhalász - rendes tag (Madocsa)
12. Isgum Ferenc nagyhalász - elnök
13. Jónás János kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
14. Kern János kishalász - 20 %-os
15. Kimlei Imre kishalász (Bölcske) területi engedélyes
16. Korsós János kishalász (Bölcske) területi engedélyes
17. Kovács András kishalász (Madocsa) rendes tag
18. id. Kovács István nagyhalász-felügyelő bizottsági elnök
19. Meisitz Ferenc kishalász (Dunaföldvár) rendes tag
20. Meisitz Károly kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
21. id. Mészáros Pál kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
22. ifj. Mészáros Pál nagyhalász (Dunapataj) rendes tag
23. Molnár Antal kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
24. Molnár Valér kishalász - 20 %-os

25. Nyitrai Ferenc nagyhalász – felügyelő bizottsági tag
26. Oláh Dániel kishalász – rendes tag
27. Orova Ferenc kishalász (Dunapataj) területi engedélyes
28. id. Orova István kishalász – rendes tag
29. Orova János nagyhalász – igazgatósági tag
30. Reichhardt János kishalász – rendes tag
31. Siposs János nagyhalász – 20 %-os
32. Siposs Ferenc nagyhalász – igazgatósági tag
33. Siposs István László nagyhalász – felügyelő bizottsági tag
34. Szepesi Imre kishalász – 20 %-os
35. Vancsai János kishalász (Madocsa) rendes tag
36. id. Wolf Márton kishalász - rendes tag
37. Wolf Mihály nagyhalász – rendes tag
38. Zerza István nagyhalász – 20 %-os
39. id. Zsinka János kishalász – területi engedélyes

Kizárattak a szövetségi tagok sorából és a vízről is kiltattak:

1. Kern Ferenc
2. ifj. Orova István (Dunapataj)
3. Pulai Miklós
4. Rác Lajos
5. Sas János (Dunapataj)

Kizárásra és területi engedély megvonására ítélték a következő személyeket:

1. ifj. Zsinka János (Dunapataj)
2. Farkas Géza (Dunapataj) kishalász
3. Farkas János (Dunapataj) kishalász

A rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvbe foglalta azon hivatásos halászok neveit "akik ellen az elmúlt év folyamán semmi kifogás nem merült fel s bérüket rendszeresen fizették".

1. Bán Ferenc (Bölcske)
2. Bencze Ferenc
3. Feil Antal (Dunakömlőd)
4. id. Feil Ferenc
5. Feil József
6. Horváth Ferenc
7. ifj. Isgum Ferenc
8. Jónás János
9. Kímle Imre (Bölcske)
10. Korsós János (Bölcske)
11. Kovács András (Madocsa)
12. id. Kovács István
13. Meisitz Ferenc (Dunaföldvár)
14. Meisitz Károly (Dunapataj)
15. id. Mészáros Pál (Dunapataj)
16. ifj. Mészáros Pál (Dunapataj)
17. Molnár Antal (Dunapataj)
18. Német István (Dunaföldvár)
19. Orova János
20. Reichhardt János
21. Siposs Ferenc

22. Vancsai János (Madocsa)
23. id. Wolf Márton (Dunapataj)
24. id. Zsinka János (Dunapataj)

Meisitz Lajos dunaföldvári halász a bérét nem fizette és idegen szövetkezet vizein halászott, ezért a közgyűlés önként kilépettnek minősíti, tagsága megszűnt. Végül rögzíti a jegyzőkönyv a teljesen kizárt tagok névsorát – ami nem egyezik meg a "javaslattal" – és az indokokat is:

1. ifj. Zsinka János (már ismertettem)
2. Orova István (már ismertettem)
3. Orova Ferenc (már ismertettem)
4. Kern Ferenc (már ismertettem)
5. Rácz Lajos: "sohasem volt rendes halász, csak alkalmi kisegítő napszamos. Fegyelmezetlen és hanyag fizető. A múlt évben többszöri felhívásra sem fizetett bért, ki is zárta a szövetkezet a tagok sorából".
6. Pulai Miklós: hajós. Valamikor kisegítő halász volt. Kapkodó és fegyelmezetlen ember. Nem kívánatos a tagsága. Egyébként is cipész iparban dolgozik.
7. Farkas Géza: cigányzenész. A halászok tudni vélik, hogy a szövetkezeti tagságra csak a csempészés leplezése céljából van szüksége.
8. Farkas János: előbbinek fia, ugyanaz a helyzet.
9. Sas János: részeges – kötekedő ember. Rossz s pontatlan fizető. A paksi halászok nem tudnak arról, hogy nevezett valaha is halászott volna a Dunán.

Rendkívüli közgyűléssel lezárult a "hőskor" a bokrokból egy nagyobb társulás: szövetkezet született.

Az 1947. április 16-án megtartott rendkívüli közgyűléstől számítjuk a Paks és Vidéke Halászati Szövetkezet megalakulását szervezeten és jogilag is. Ekkor választanak hivatalosan elnököt Isgum Ferenc személyében. Az előző elnök ugyanis nem választás útján lett elnök, hanem mint az egyik legidősebb szervező, őt bízta meg a helyi KMP vezetése.

A jogi úton történő cégbejegyzésről így tanúskodik a 130/1947. számú levél, mely április 19-én íródott: Ozavics Gyula irodafőtiszt úrnak, Szekszárdra:

"Rigler Rudolf és Dr. Dallos Rudolf barátaim ajánlatára és kérésére, tisztelettel megkérném, szíveskedjék csatolt közgyűlési meghívót a cégbíróságnál szövetkezetünk nevében benyújtani és igazolásul elfogadni azt a körülményt, hogy mint új emberek a Kereskedelmi szövetkezeti törvény ide vonatkozó rendelkezéseit nem ismertük. Tisztelettel kérnénk továbbá megfelelő nyomtatványt amelyen cégünk adatait bejelenthetjük. Aláírás: Széles D. Béla ügyvezető elnök."

Tehát hivatalosan és jogilag is bejegyeztetik a szövetkezetet. Működésüket az Állami Adóhivatalnak is bejelentik:

"Tisztelettel bejelentem, hogy működésünk ebben az évben szövetkezetszerű. Szabályszerű kereskedelmi könyvet vezetünk, miért is tisztelettel kérjük, hogy bennünket annak idején társulati adó alá szíveskedjenek vonni."

A közgyűlés szervezeti változásokat is hozott, melyről a 145/47. sz., a paksi közjegyzőnek küldött levél így tanúskodik:

"Tisztelettel kérjük, szíveskedjék szövetkezetünk tisztikarában beállott következő változást keresztül vezetni, illetve a vonatkozó címpéldányokat elkészíteni:

- Igazgatósági tagsága megszűnt: legid. Feil Ferenc és Szepesi Imre paksi lakosoknak.
- Új igazgatósági tagok lettek: Orova János és Sipos Ferenc paksi lakosok.
- Felügyelő bizottsági tagsága megszűnt: Dala István és Zerza István paksi lakosoknak.
- Új felügyelőbizottsági tagok lettek: Nyitrai Ferenc és Horváth Ferenc paksi lakosok.

A szövetkezet első alkalommal ad ki igazolványt csősznek, mégpedig Wolf Jánosnak, hogy "illetéktelen horgászokat, halászokat igazoltasson". Halárusítót is alkalmaznak és felveszik özv. Takács Ferencné Paks, Csonka u. 3. szám alatti lakost.

Végül pénztárost is választottak, id. Feil Ferenc személyében, mert 1947. áprilisa előtt ez sem volt.

A szövetkezet ügyvezető igazgatója – Széles D. Béla – nagy körültekintéssel és szigorral lép fel az orvhalászok ellen.

A közgyűlést követően egymás után írja a felszólító leveleket Bölcskére, Madocsára, Dunakömlődre, Uszódra... stb, mert sokan halásznak engedély nélkül. Így ír Bölcskére Varga György és Varga Istvánnak: Sem területjeggyel, sem állami jeggyel nem rendelkeznek, mégis halásznak ! Azonnal hagyják abba és az első piaci napon nálunk jelentkezzenek”.

Werner József ordasi kihalásznak küldött leveléből kiderül, hogy “ordason mindenki horgászik, engedély nélkül”.

Nem jobb a helyzet Dunakömlődön sem, hol Feil Antalt figyelmezteti mert itt senki sem váltott jegyet, mégis rengetegen horgásznak, különösen a nádasban, ahol pedig még jeggyel sem szabad.

Az ellenőrzés megszigorítására újabb embert állítanak be, igazolvánnyal látják el Hornung Imre hartai lakost, akinek a kis és nagyhalászokat is jogában áll leigazoltatni.

Szinte mindennapos a levelezés a révkapitánysággal az orvhalászok ellen. Az egyik védekezési mód, nyilvánosságra hozni és kifüggeszteni, ki váltott hivatalosan engedélyt. Ezt meg is teszik és külön értesítik a rendőrséget is, név szerint felsorolva a nagyhalászokat:

1. Izsgum Ferenc, Halász u.
2. Bencze Ferenc, Duna u.
3. id. Feil Ferenc, Halász u.
4. Nyitrai Ferenc, Duna u.
5. Sipos Ferenc, Hattyú u.
6. Kovács István, Árvíz u.
7. Wolf Mihály, Paks
8. Sipos László, Halász u.
9. Feil József, Szt. János u.
10. Zerza István, Alsódunapart
11. Horváth Ferenc, Madocsa
12. Sipos János, Paks
13. ifj. Feil Ferenc, Halász u.
14. Orova János, Alsódunapart u.

Nyilvánosságra hozták a sporthorgászok névsorát, és emelőlhalós engedéllyel rendelkezők névsorát is.

“1947. január 1-től május 22-ig terjedő időben területjegyet váltott sporthorgászok névjegyzéke”
(181/1947. sz. jkv.)

1. Bálint József, Paks
2. Bartalos János, Dunaföldvár
3. Bodahelyi Pál, Paks
4. Bognár János, Paks
5. Borbély János, Nagydorog
6. Boros József, Paks
7. Boros Zoltán, Paks
8. Csernai Rezső, Pénzügyőri felügyelet Paks
9. Czakó Sándor, Paks
10. Czobor János, Dunaföldvár
11. Decsi József, Paks
12. dr. Deczedy Béla, Paks
13. Domonkos Imre, Paks köztisztviselő
14. Drávay György, Dunapataj
15. Genstnekker György, Paks
16. Gondos István, Paks
17. Hanti Károly, Dunakömlőd
18. Hellinger Sándor, Paks
19. dr. Hemrich Schmidt Ferenc, Paks

20. Hozsták Antal, Dunaföldvár
21. Hum József, Paks
22. Jecsmen Alajos, Dunaföldvár
23. Jedlovszky István, Paks
24. Kántor Antal, Paks
25. Kaszeli László, Paks
26. Kelemen Gyula, Dunaföldvár
27. Kiss Ernő, Paks
28. Kiss Ferenc, Dunaföldvár
30. Kovács Lajos, Paks
31. dr. Kovácsy Árpád, Dunaföldvár
32. Kozma József, Dunaföldvár
33. Madács István, Paks
34. Madács József, Paks
35. Markó István, Dunaföldvár
36. Méder József, r. alhadnagy, Paks
37. id. Milley Károly, Dunaföldvár
38. Mittiner Imre, Dunaföldvár
39. Nagy Béla, Paks
40. Nagy Ferenc, Dunaföldvár
41. Nagy János, Paks
42. Paczolay Lajos, Paks
43. Péter Mihály, Paks
44. Pintér Sándor, Paks
45. Polgár József, Paks
46. Rábel Vilmos Lászlóné, Kalocsa
47. Radány Elemér, Paks
48. Rónyai Sándor, Madocsa
49. Schiffler Pál, Paks
50. Somogyi Géza, köztisztviselő, Paks
51. Soponyai István, r. alhadnagy, Paks
52. Strasser István, Dunaföldvár
53. Subecz Imre, Paks
54. Szabó János, r. alhadnagy, Paks
55. Szabó József, Dunaföldvár
56. Szász Ádám, Dunaföldvár
57. Széles D. Béla, Paks
58. Szendrei Béla, Dunaföldvár
59. Szluha István, Dunaföldvár
60. Takács József, Paks
61. Takács László, Paks
62. Takaró Tamás, r. alhadnagy, Paks
63. Tezás József, Paks
64. Tibay Ferenc, Paks
65. Urbán János, r. alhadnagy, Paks
66. Vadász József, Paks
67. Vilmányi Vince, Paks
68. Wolf József, Paks
69. Zalakovics János, Paks

“1947. január 1-től május 22-ig kiadott emelőhálós engedélyek” (181/1947. sz. jkv.)

1. Barabás István, Dunaszentbenedek
2. Bognár Gyula, Dunaföldvár
3. Botka Lajos, Géderlak
4. Esztergomi László, Dunaszentbenedek
5. Esztergomi Sándor, Dunaszentbenedek
6. Fáki János, Dunaszentbenedek
7. Greksza Ignác, Uszód
8. Hing István, Dunaszentbenedek
9. Horváth István, Dunaszentbenedek
10. Karhecz József, Dunaszentbenedek
11. Kiss Lajos, Uszód
12. Kovács Ignác, Uszód
13. Lakatos Károly, Uszód
14. Lampert József, Dunaföldvár
15. Mácsai József, Uszód
16. Madács Mihály, Paks
17. Máté József, Dunaszentbenedek
18. Pintér István, Géderlak
19. Repka Lajos, Dunaszentbenedek
20. id. Rókás Mihály, Dunaszentbenedek
21. Samu János, Dunaszentbenedek
22. Schmidt Ferenc, Dunaszentbenedek
23. Sebestyén József, Dunaszentbenedek
24. Simon János, Dunaszentbenedek
25. Sipos János, Uszód
26. Sivó János, Dunaszentbenedek
27. id. Szalai Ferenc, Dunaszentbenedek
28. Tamás Péter, Foktó
29. Tóth Zsigmond, Dunaszentbenedek
30. Vajda Lajos, Dunaföldvár
31. Varga Gábor, Dunaszentbenedek
32. I. Vargyas István, Dunaszentbenedek
33. Veres Péter, Madocsa
34. Vidó Miksa, Dunaszentbenedek
35. Vincze János, Paks
36. Vincze István, Kalocsa
37. id. Vidók László, Dunaszentbenedek
38. ifj. Vidók László, Dunaszentbenedek
39. ifj. Vidók Sándor, Dunaszentbenedek
40. K. Vidók Sándor, Dunaszentbenedek

Így indul meg a szövetségi halászat Pakson, bár az elkövetkező évek még sok küszködést eredményeznek, de a halászat mindig a kemény munkák közé tartozott.

V é g e

Így élt József Attila

József Attila sok versében megjelenik élete, igaz, nem annyira követhető nyomon, mint Petőfi esetében. Ha ismerjük a költő életútját, sok esetben felismerhetjük annak momentumait, fontos eseményeit műveiben. Azonban egyes költeményei nem életrajzából megismert személyekhez kötődnek, ilyen költeményeket főleg szerelmes versei között találunk. Műveinek fontos csoportjai: anyjához fűződő, gyermekkorát megjelenítő, szerelmeihez szóló és a társadalom alakulását bemutató versei.

Gyermekkorára leginkább az *Iszonyat és a Levegőt !* című verseiben jelenik meg. Az *Iszonyatban* bemutatja, hogy élt családjá. Megtudjuk, hogy anyja sokat dolgozott, és amíg nem volt otthon, ez az időszak legtöbbször kora reggeltől estig tartott, testvére vigyázott Attilára. Ez mindkét gyermek számára idegölő volt, Attilának mert testvére nem törődött vele annyit, mint amennyire szüksége lett volna, lánytestvérenek pedig azért, mert szívesebben játszott volna barátaival, ahelyett, hogy örökösen öccsére vigyázzon.

Attila gyermekkorában többször került nevelőszülőkhöz, először a Gyermekvédő Liga Öcsödön helyezte el a kislányt. Később ezek az évek, amelyek számára sok szenvedést és boldogtalanságot okoztak, jelennek meg *Levegőt !* című művében. Öcsödön két és fél évet töltött, ez idő alatt nevelőszülei Pistának nevezték, mint ez kiderül *“Curriculum vitae”* című munkájából. Az itt töltött évek mély nyomot hagytak a gyermekben, hiszen rosszul bántak vele, gyakran verték is.

Anyjához fűződő viszonya számos költeményében megmutatkozik. Ilyen művei többek közt: *Mama, Anyám, Anyám meghalt, Anyám a mosásban és a Kései sirató*. Ezekből megtudhatjuk, a költő mérhetetlenül ragaszkodott édesanyjához, annak ellenére is, hogy anyjának kevés ideje jutott fiára. Ezt a kötődést bizonyítja Anyám című verse is, melyet tízenkét évvel anyja halála után írt. Műveiben gyakran ismétlődnek hasonló gondolatok. Ilyen gondolatok: a bögrét két kezébe fogta, ez az Anyám és az Anyám a mosásban című versében is megtalálható. Ezen kívül ugyanebben a két alkotásban olvashatjuk a következő mondatot: *álmában tiszta kötényt hordott, a postás olyankor köszönt néki”*.

Attila gyermekként veszítette el édesanyját, ez nagyon megviselte, mint Kései sirató költeményében is írja, úgy érezte, anyja elárulta, egyedül hagyta őt.

Szerelmes verseiben gyakran olyan nőalakok is megjelennek, akikkel nem, vagy csak rövid ideig tartó kapcsolata volt. Sok szerelme volt, ám legtöbbjük viszonzatlan maradt. Nem mindig tudjuk, egy-egy versét épp kihez írta, ilyen a *Mikor az uccán átment a kedves* című is. Valószínű, hogy nem is ismerte a nőt, akiről a mű szól, mégis olyan a vers hangulata, mintha kapcsolatban állt volna vele. A magánéletében ért kudarcok is megtalálhatók munkáiban, ilyen műve a *Nagyon fáj* című vers, melyben egy viszonzatlan szerelemről ír, emiatt érzett elkeseredettségét önti szavakba.

A korabeli társadalmi viszonyokat, a társadalom alakulását bemutató költeményei sokszor forradalmi hangulatúak, tette sarkallnak. Ezekben élete annyiban jelenik meg, hogy a munkásokat buzdító műveit saját élete alapján írta, ebben szerepe volt annak is, hogy az illegális kommunista párt tagja volt. Ellenérzését a fennálló rendszerrel kapcsolatban számos alkotásában olvashatjuk, ilyenek a *Favágó, Munkások, Tömeg*. Kissé burkoltabban adja tudunkra nemtetszését a következőkben: *Akácokhoz, Nyár és Egeres*. Talán legkifejezőbb politikai tartalmú művei a *Tömeg és a Favágó*. Ez utóbbi több jelentéssel bír, egyrészt a favágást, mint munkát mutatja be, ez azonban csak a felületes olvasót téveszti meg, a háttérben egy második tartalom is húzódik, ez pedig a társadalomra vetíthető ki.

További versei, melyben megjelenik élete a *Tiszta szívvel, A Dunánál és a Születésnapomra*. A *Tiszta szívvel* című költeménye az emberek egy részének elismerését, más részüknek ellenzését váltotta ki. Az utóbbi csoportba tartozott egyetemi nyelvtanára, Horger Antal, aki a művet istenkáromlásnak, a saját hazája megtagadásának értelmezte. Ennek következtében kicsapta az egyetemről, és értésére adta, hogy amíg ő él, a költő nem kap tanári állást az országban. Ezt konkrétan megfogalmazta a költő a *Születésnapomra* című munkájában. Ez az alkotás önironikus egy is humorral fűszerezve. Nagyjából József Attila pályafutását jeleníti meg, pontosabban annak legjelentősebb pontjait.

A *Dunánál* című művében a származásáról, családjáról, őseiről ír. Alkotásai közül ebből tudunk meg legtöbbet családjáról, leginkább apjáról.

A költő élete rendkívül sok munkájában olvasható, nyomon követhető. Véleményem szerint József Attila műveiben jól kifejezi, megjeleníti életét. Megismerhetjük érzéseit, gondolatait, életének fontos mozzanatait. Számos alkotásában találunk még életére utaló elemeket, ám talán az eddigi leírtak a legjelentősebbek.

Vöröss Henrietta Bezerédj Általános Iskola 8.b.

Szarka József:

Egy egyesület nyomában

Hat esztendővel ezelőtt, 1994. januárjában 17 vezetőségi taggal megalakult Pakson a Szarkofág Nélküli Jövőért Egyesület. A város történetének talán legnagyobb országos visszhangot kiváltó civil szerveződése a Pakson és környékén élő polgárok ezreit mozgatta meg akkoriban. Hangos kampányok, elszánt demonstrációk során meghirdetett célja az atomerőmű körzetében élő emberek áramdíj-kedvezményének megszerzése volt. A szervezet magáénak tudhatta az országos média "kitüntető" figyelmét éppúgy, mint a városatyák jelentős részének rosszállását, de az érintett egyszerű emberek egyöntetű támogatását és bizalmát is. Azóta sok víz folyt le a Dunán. Az egyesületnek nem sikerült elérnie célját. Hivatalosan nem oszlott fel ugyan, de megszűnt működni, már-már a feledés homályába merült. Lapunk munkatársa a legilletékesebbet, Dobre Lászlót, a szervezet elnökét kereste fel kérdéseivel.

Engedj meg egy személyre szóló kérdést: Eredetileg kalocsai illetőségű vagy, mégis miért a paksiak érdekeit képviseltek elsősorban közszereplőként?

- Úgy gondolom, joggal érezhetem magam paksi polgárnak annál is inkább, mert 1980 óta élek ebben a városban. Paksi lányt vettem feleségül, itt építettük fel az otthonunkat, itt járnak iskolába a gyermekeink. Nyilvánvaló, hogy ugyanúgy érintenek a város közügyei, mint bármelyik városlakót.

Beszélnél az egyesület megalakulásának körülményeiről?

- Még 1994-ben jutott a paksiak tudomására, hogy az atomerőmű nagy aktivitású használt fűtőelemeit itt szándékoznak elhelyezni. Azt is megtudtuk, hogy cserébe több százmillió forint kompenzációt ajánlottak fel az önkormányzatnak, s ezt az ajánlatot méltányosnak ítélte a testület. Rajtam kívül még nagyon sokan úgy vélték, hogy igazságtalanság lenne, ha a városatyák a lakosság megkérdezése, beleegyezése nélkül hoznának döntést egy ilyen nagy horderejű ügyben. Még ennek az évnek januárjában alakítottuk meg az egyesületet mint civil szerveződést összesen 17 vezetőségi taggal. Fő célunk az volt, hogy az atomerőmű körzetében élő, esetlegesen veszélyeztetett emberek a fűtőelem tárolásért cserébe áramdíj kedvezményhez jussanak.

Komoly kampányolás, a Városháza előtt rendezett több ezres demonstrációk, az országos médiákban való folyamatos közszereplés követték egymást. Később arról is hírek terjedtek, hogy az egyesület belső válsággal küszködik...

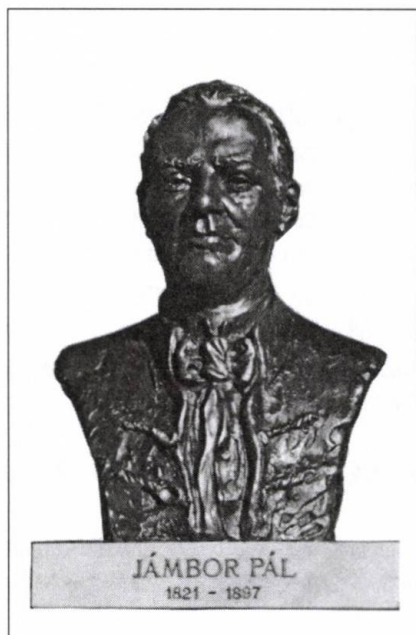
- A médiákban való közszereplés, a kampányok és a demonstrációk szerves részét képezték annak a törekvésnek, hogy népszavazást írjanak ki a tároló sorsáról, illetve elérjük azt, hogy az érintettek áramdíjkedvezményben részesüljenek. Nem volt belső válság. Egyetlen tagot kellett kizárnunk, mivel megsértette alapszabályunkat, melyben egyebek mellett benne foglaltatott, hogy nem vagyunk politikai párt. ' azonban indult az országgyűlési képviselő választásokon.

Végül is nem sikerült elérnetek a kitűzött célt, s az egyesület sem hallat magáról évek óta. Feloszlottatok talán?

- Nem oszlottunk fel, egyszerűen abbahagytuk a tevékenységünket, ha úgy tetszik, nem működünk. Sajnos kénytelenek voltunk belátni, hogy a fűtőelem tároló megépítésének egyszerűen nincs alternatívája. Kénytelenek voltunk belátni, nyilvánvalóan nem jószántunkból, hogy bármit is teszünk, nincs ma olyan törvény vagy gyakorlat Magyarországon, mely esélyt hagyna számunkra az áramdíjkedvezmény megszerzéséhez.

Mintha némi keserűség is vegyülne ezekbe a lemondó szavakba. Vállalsz-e a jövőben is közszereplést?

- Félreértés ne essék, a családomnak és nekem sem okozott valami kellemes érzetet a média "kitüntető" figyelve, de hát akkor ezt megkívánta az ügy. Jómagam igazságtisztelő ember lévén a továbbiakban sem szándéko-zom szótlanul elfogadni jogtalanságokat vagy visszaéléseket. Ha olyan helyzet adódik, újra szót fogok kérni.

Hiador:
A közvélemény
 (De Pougerville)

Akár tapssal köszönt,
 Akár zúg a tömeg:
 A bölcs nyugodt marad,
 Egyik sem hatja meg.

Mi a közvélemény?
 Forgó szél és vihar,
 Mely gyöngyöt és fűvenyt
 Főlhány s elhord hamar.

Keverve törpe, nagy,
 S ráhull a szemfedő...
 Míg majd helyére tesz
 Mindenkit az idő.

Hiador:
Egy szó

A bölcsök könyvét átlapoztam,
 Hol annyi balsam, annyi kincs;
 De egy szót hasztalan kerestem:
 A legszentebb szó benne nincs.

A szívnek könyvét is kutattam,
 Hol annyi szentség tára van:
 Az áldozat, hűség, barátság;
 De ott sincs egy szó, - hasztalan!

Olvastam benne annyi bölcslet:
 Tűrj és szeress és higgy vakon;
 Remélj! - e szó is föl van írva,
 Ámbár e szó halvány nagyon.

A szent könyvből kitépted, ember!
 A legdrágább, legszebb lapot;
 De a megváltó visszatette
 Keresztfán - a bocsánatot.

Boldog, ki bántalmat feledhet,
 Boldog, ki megbocsátani tud,
 És míg az ajk halkán susogja,
 A megtört szív rá nem hazud.

Emberbőrben

Néhány hete vehettük kézbe Gáts Krisztina Beáta Emberbőrben c. verseskötetét. Nem is az elsőt! Nevével, verseivel rendszeresen találkozhatunk a helyi lapokban is.

Az új kötet 48 verse GKB egyszeri és megismételhetetlen életéről, tapasztalatairól, érzelmeiről beszél. Neki minden apróság témát kínál: az első tavaszi virág, a holdsarló, az utazás, a pesti utca, a felnőtté érés és – természetesen – a szerelem. És e témák formába öntéséhez van költői eszköze, az egyéniségéből fakadó finomság, tisztaság, cizelláltság.

A kötetet a Városom – Paks nyitja. Öröm a lokálpatriótának, és újabb gyöngyszeme a könyvtár helytörténeti gyűjteményének, Az "egyszervolt kislány sok-sok hangfestő szóval, kopogó mássalhangzókkal, guruló mély magánhangzókkal kelti életre az őszi Duna-partot, majd a szilaj hanghatások után láttatja a Duna illatú csendes utcát, a kompikötőt, a szitakötőt...

A verseket négy csoportba kötötte a szerző. A ciklusok közül a címadót- Emberbőrben – emelem ki ajánlásul. A fenti címet viselő vers különlegessége, hogy a 8 egyszerű sor, mindössze 19 szó, s ebben benne van GKB egész önmaga: optimizmusa, fogékonyága a szépre, biztonságra, önmaga vállalása.

Tetszettek a ciklus más versei is, a pajkos, játékos egyszavasok. Lehetne siránkozni az idő múlásával, ám ő egészséges életfelfogással mosolyog szójátékba feledkezve:

"a harmadik
X
fix, hogy
nem rossz
mix"

Meglepetés volt számomra gazdag "rím-tára" levetett – leveled; tested-fested; szmog-elvászorog...

Rímeiket találunk soron belül is, de rímel esetenként a sorvég a sorközéppel. Még a képvers szavai is összecsengenek: gyermeteg-lelkedet; fenyítés-kerítés (A sővény)

Érdeme Gáts Krisztinának, hogy képes nagyon kevés szóval nagyon sokat mondani, s ennek érdekében sokszor már a cím is része az első versornak:

Ölelésed (cím)
víz alatti ösvény

Arcod (cím)
rezzenése
holdfény-tükörben
játszik

Találtam versben is verset (Őrangyal)

Sorolhatnám még a példákat kedvkeltésül, de majd elolvassák a verseket. Érdemes.

Gáts Krisztina Beáta kiteljesedett lelkiileg, szellemileg, formai eszközökben. Adott sok-sok érzelmet, szép gondolatot. Kapott is: elismerést, barátságot, örömet versei által.

Ajánlom szerető figyelmükbe az Emberbőrben c. kötetet, teljék benne sok örömük !

HÁ

Nyár van

mókásan nyalogat
s arcomra csalogat
néhány megbúvó
ráncot
táncot lejt
majd könnyet ejt
keblem
között
kincset sejt
a
csintalan
napsugár
sudár alakom
árnya a falakon
torzonborz
képet ölt
s derülve tölt
el ez a
forró
fakó
föld
a
talpaim
nyomdokán

Szombatra virradva

álmos a város
kiürültek a terek
ligetek csendjében
szuszognak
az ébredő reggelek
félíg nyitva állva
eresztik a napfényt
a réggyalult zsaluk
behúzott palettákra
szállva
apró pollenek
tavaszt idéznek
párnánkba beletúr
a pimasz nap
s hajad sötétjében
ébenszínbe vált
a fény sugar

Amikor rád gondolok

fény sugarba öltözik arcom
világos szálakat szór magára
a nevetés beleül kicsi ráncába
és simára gyúrja a gödröket
gyönyörű simára

Fájdalom

könnyed könnyem
könnyen hull
széjjel
éjjel
kitakar ha akar
bánatom
átadom
vidd hát hátadon
szánalom kerget

Kéj

borzong
a torz
hold
lappad
hangja
paplanom
búbján
csikland
az éj
elvész
a kéj
takarónk
alól
bújik elő
a gyönyör
végigsöpör
ajkam
ajkad
halkan
halkan
rajtam
rajtad
még
még
tűz ég
széttép
kétrét hajt
a jaja sikoly
oly
szép
mélykék
égbe hullt
csillag
az öröm
megtöröm
az éj csendjét
megint
legyint csak
s borzong
a torz
hold
lappad
hangja
paplanom
búbján

nyárFApihe

nyárfák nyúlnak
nyárba hullnak
hófehér pihék
hópehely helyett
puha pihetollban
pilled a rét

fűszálra szállnak
szélre várnak
levelekre ülnek
ágakra ragadtan
tépetten tapadtan
messze menekülnek

Telihold

Hirtelen dagadt gömbölyűre a hold,
pufifelhő-ruháját is kinötte,
s ahogy mászott végig az égbolton,
csillagzapor hullott belőle.
Nyújtózott felettünk hosszán, hustán,
keze végigsúsztott a sok égborostán,
maga alá gyűrte lábát,
s bevetette minden báját, hogy
tetsszen a közelgő virradatnak.
Így illegette hát magát,
pocakjába még sok fénynedűt pakolt,
fényesre dörzsölve táncikált
csillagról csillagra a hold.
Majd végre jött az arany virradat,
fejét elöntötte a pir,
hogy lehet ily kövér és pufók,
s a hold csak sírt, csak sírt.
Kikönnyezte bánatbugyrát,
hüppögve csücsült és vacogott,
s a virradatnak több sem kellett,
a holdnak naptakarót adott.

PRANTZ ZOLTÁN

Az idealista vallomása

Idegen vagyok e cserépvilágban,
két kezem tuskó: török, mihez érek,
de éjjelente, önmagamba zártan
szárnyak emelnek, csillogó fehérek.

Képzetem ősi óceán felé vet,
hol a Lét lebeg éteri magányban,
s titkok csendülnek, mint messzi karének,
szavuk s ideák közt ékes arány van.

"jaj, de mégis... bár vágyom itt lenni,
s megértem, amit csak sejteni lehet,
s csoda ring élém, mint halk, lomha uszály:

éji utamon nem tart velem senki,
felnyög a város, a hajnal közeleg,
acélt ragadni visszatérnem muszáj!

Gyöngyeink

Zord napok fölött megannyi égi jel
gyöngyeink, a súlyos, ünnepi szavak,
melyek ősi vágyainkról vallanak,
örök dolgok illatát hozván közel.

S íme sziklát váj a szüntelen patak
és a földet könnyű szél szitálja el
s ünnepet felejt, ki folyton ünnepel,
gyöngyöket koptatnak filléres szavak.

Rettegve mondd ki hát mindazt, ami szent!
Átkot hoz nyúni az ég hegedűit:
nem halljuk ma már, mi tegnap még üzent.

Szeretet, Isten, tengermélységű hit:
hasonlók, akár az éjfélészötte csend,
nevét melynek ha kimondod - eltűnik.

DÖMÖTÖR HELENA

Visszavárunk

Idekint várnak rád a csillagok
a nyüzsgő éjszakák
a nyugodt nappalok.

Vár rád a nagyvilág
szerető barátok
a mindenséget jelentő család.

Vár rád a végtelen
újra s újra számlálom a perceket
magányos szívem
ontja feléd a szeretetet.

Vár rád a nyári napsütés
a virágba borult fák
s a boldog
önfelelt nevetés.

Vár rád a folyó
a sátorozás
ezernyi jó
a bogrács mellett a tűzrevaló.

Vár rád az élet
melyet nem rácsok közt
távol tőlünk
kell megélned.

SZALAI SZILVIA

Vörös és fekete

Különös, hogy
éjszaka szelek
szárnyán, hulló
csillag suhan át
szobám melegén.
A lélek hideg,
tömjénfüst lebeg.
Rózsák mindenütt
vörösek, feketék.
Életük gyertyaláng,
tömjénfüst illatuk
gyenge szellő,
pille porzó.
Rózsák mindenütt,
vörösek, feketék.

Most menni kell

Ha menni kell
oly kevés az idő
s szűk a hely.
Életem hangtalan,
nyomtalan tűnik el.
Illő szellő a remény
mely lopva átsuhant
életem naptalan egén.
Szűk nekem a hely
S oly kevés az idő,
Arcomat némán
Ellepte
Millió redő.

Hervadás

Szívem vörös rózsá,
tüskés, hervadt.
Lelkem cserépyi föld,
száraz parlag.
Növény hajam gyökerén
féreg rág.
Mást nem talál,
eszi hát a
gondolat otthonát.

Kínlódás

Kínok között kinyújtva kámpadon
Körülöttem komor katonák
Kegyetlenül kínoznak kincseimért
Kíméletlenek
Kegyetlenek
Kínlódom kimondhatatlanul
Kevésbé kellemes kalapom
Koponyám körül kering
Kardok, kereszttek
Kiszáradt kenyeret kapok kezembe
Kapálózok
Kínjaimban kísértetek követnek
Közöttük kaszás
Kérve, kéretlen
Keresve, keresetlen
Kínlódom
Könyörgöm kegyelemért
Kedvesem karjaiba kíváncszom
Kíméletlen korbácsot kapok
Körmeim körül kékség
Koponyámban képek
Kérdések, kérdések
Kiszakítva kedvemet kérdeznak
Kínok között kámpadon kinyújtva
Kedvesem karjaiba kíváncszom
Kérésemért korbácsot kapok
Könyörgésem kimondhatatlan
Kegyelmet kérek, kapok
Kaszás karjaiban kinyújtva
Körülöttem kereszttek
Kiszáradt koponyák. Kivégeztek keserves kínjaim.

GÁTS KRISZTINA BEÁTA

Az öreg hegedűs

reményt veszve ül
 ki tudja mióta hegedül vakon
 az aluljárók füledt forgatagában
 muzsikája kopott kottákat
 látott valaha
 de hangja már megfakulva
 gyűrött nadrágjára hullva
 sápadtan sír körbe
 néhány firkás oszlopot
 szétfoszlik az embertengerben
 és a fülembe ér a dal
 szomorún betakar
 lefogja szemem
 és más is elnéz mellette

Útszéli tündér

váratlan ring elő a lány
 alakját lenge ruhákba csavarta
 bepiszkolt ruhapántja
 a mellét félig lecsúsztatja
 csípője csúnya
 húsa narancsbőrben inog
 hátsójába utat vág a tanga
 sminkjét félresodorta
 az utolsó közönyös gyönyör
 gyűrött arcán a műöröm
 nyomokat hagyott
 s durva foltokat testén
 körme alatt az út pora
 s rajta kopott lila festék
 de a jutalombér
 megér neki talán még
 néhány szaftos estét

Szekszárd

a Prométheusz-parkban
 csendesen
 kart karba öltve
 sétálunk
 színevesztett padok
 között
 a szökőkút elhagyta
 könnyeit
 hullámtalan
 tapad ágyára a moha
 árkádok alatt
 szalad árnyékunk
 a főtér kopott köveit követi
 s tovalép beomlott
 toldott-foldott
 pincelyukak mellett
 a nyugalom
 borszagba kókad
 s részeg platánok
 integetnek
 vadgalamszín
 szárnyakkal
 turbékoló árnyakkal
 hívnak öblükbe
 megnyugtató
 szülői ölükbe húznak
 egyre vissza
 hozzád

Ébredés

ahogy a város felett
 a sűrke szmog
 lassanként elvánszorog
 s az ébredő templomtornyok
 napfénybe csúsztatják testüket
 úgy hajtom arcom kezembe
 s édes melegében
 bölcsőt találnak magának
 ráncaim

Mami

derűs kezed simítása
 napfények csillanása
 kedvedben elvesznek
 messzi idők borúi
 kineveted a ráncokat
 magadból
 belénk kacagod
 az életet
 s életedet
 csak csodálni tudjuk
 földöntúli ölelések
 a végtelenbe zárja
 csillagok könnyeit
 szavad angyal hangja
 sosem szakít sebet
 s lehet bár néha
 meg sem hallom
 mindig ott vagy
 velem
 velünk
 szemünk fénye
 sziporkázó
 kedves tündér

Mami

GÁTS KRISZTINA BEÁTA

Egyik kutya másik eb

rágta a pirított tökmagot és köpött
 szakállán landolt néhány morzsa
 s a lába között a korcs
 riadtan lopta el a lehullott maradékot
 soványka lábát remegve rejtette
 félszeg teste elé s alázattal
 ette a csipet sós magot
 fél fogra való darabot harapott
 körbeszagolt fürge orra
 nincs más nincs más koplalás
 napok óta az utcát róttá
 kukákba szórta a sok szemetet
 kenyeret sem talált
 csak a kocsma ocsmány szaga
 alkohobúzzal telt illata
 tömítette szőrtelen hasát
 a nadrág mozdult
 odábugrott
 sietve lihegve követte őt
 kutyául érezte magát
 vontatottan vonyított
 kilátástalan kiáltástalan sors
 koldus a gazda
 koldus a korcs

Reggeli kocogás

futok
 s a reggeli csendben csak a talpam csattan
 szívdobogásba fullad az ütem
 monoton a nyárillatú utakon kísér
 az aszfalt szürkésége
 futok
 s a fejemben peregnek életképek
 bőlint a nyárfasor széltől tépett
 izmaim feszülnek
 zsiborognak lábainak
 futok
 színes nyári lak mellett
 Balaton-ízűt küld a parton a víz
 sirályrikkanás díszíti futamom
 ahogy végigszaladok haladok
 kövekkel kirakott kikötőn
 futok
 szusszanó hajók előtt
 csak rohan velem
 kapu
 kert
 ház
 lepattogzott csónakváz
 bontatlan vitorla
 gumimatracba gyűrt hínár
 futok
 az úton s felém kínálja ráncatlan
 nyugtató testét a tó
 ölelkezni vágyna és én
 futok
 hátha ágyad még melegen találok
 hogy tudombe csókold
 a reggeli szenvedélyt

Hajósi bornapok

részegre itta fejét a nyár
 bor szagot szippant
 pityókás pitypang
 a réteken dülöng a szár

a ripacs pipacsra ráül a szél
 orromra koppant
 a melegre lépve
 bortól itatva félrebeszél

hordókban lottyán a buggyanó lé
 nemes penészbe
 pincékbe néz be
 lábunk s rogyan az ajtók elé

PATAKI CSABA

Érzés

Kérdések végtelenje árad rám!
 Miért, hogyan tovább? Kié a világ?
 Jó lenne veled találkozni már, ölelni vigyázni rád!
 Nem értem mit tettél velem,
 hol szorongok, szenvedek, hol röpködök kék fellegeken.
 Mint végtelen az idővel!

Álmodó arcodon felejttem csodálkozó szemem,
 puha szádon a csókot keresem,
 hajfürtjeiddel játszik két kezem,
 szívem a szíveden pihen.
 Összeforrunk, mint végtelen
 az idővel,
 csak te és én,
 ez az élet a miénk!
 Átkarol két kezem, a testem érted remeg
 érintésed elűz, elkerget, borzongat, szeretget
 s nem enged el.
 Ölelsz némán,
 boldogság jár át
 s az öröm szinte,
 végtelen az idővel.

Nem tudni...

Fehér a fény a csend végén
 Húz csak húz valami felé...
 Mily nyugodt időtlen, örök,
 Mi ez?
 Megváltás vagy halál,
 Új élet kezdete?
 Hunyt szemeimmel látom a zöldellő réteket,
 Sehol egy felhő, sehol egy mérgezett világ,
 Meghaljak? vagy éljek-e tovább?

Álomlány

A tó tükrében csillan, csillogó szemed
 A millió hullám, simogató kezed.
 Az esti szél játszó szellemed,
 A susogó nád édes éneked.

Tűz

Prométeusz tüze lobban
 Lelked mélyén,
 szerelmed eleven kezében
 éget élvén!

SZARKA JÓZSEF

Gyere át a nappalon!

*"Kislánykoromban volt egy barátom,
 ki megtanított az örökkévalóságra,
 de túl közel merészkedett ő maga,
 - és sohasem talált vissza."*

E. Dickinson

A hűsevő virág, ki minden dolgokon túlról
 szól hozzám Emily, halk szóval,
 mint fény az éj zuhatagain,
 élve eljut velem a hajnalig,
 megpihen a Nap ágain, mutat egy másik éjszakát,
 életben hagy nekem egy-egy lepkét,
 hogy ne féljek úgy, ha imbolyog növényi pára,
 suttog a víz, ha sír egy állat...
 Ha kinyílik a délutáni csend,
 s a földön illatok lobognak,
 szomját oltja bennük a virág,
 fényt piheg, sugarasodni kezd akár egy gyermek,
 aztán elindul egy új alkonyat felé,
 átlép a szelek sövényén,
 elhagyja a madarak pillantásait s én követem őt,
 - a gondolat szakadékain át talán visszavezet
 az emberekhez engem; vak madarat...
 Így tévedek el éveim oszlopcsarnokában,
 kisasszony, a felvágott pacsirtából
 így száll el az ének. Ez a virág maradt csak,
 szölongat, szüntelen kér; ó gyere át a nappalon!,
 hát szemeim vetem a szirmok végtelen mámorába,
 és becsukott tenyeremben könnyeink
 izzanak tovább...

BAJTAI ANDRÁS

Ma

Későn kelek, az első lépés kijózanít,
 kezdek mindent előlről,
 újraolvasom az éjjel félbemaradt
 fejezetet, és levelet írok annak, aki
 még tudja a nevemet. Új helyre tolom
 a fotelt, és csukva tartom a szememet
 borotválkozás közben: a tükörben
 úgyis csak esőt látni, felhőt nem.
 Leskelődöm az ablakból, várok
 valakire, aki nem törődik a viharral,
 és megmássza a fát, amit már régen
 ki kellett volna vágni. A törülközők
 vizeiben egyetlen szót keresek,
 amit már nem használnak, de
 bennünket még szárazon tart.
 Eszembe jut az az óra, amikor minden
 bizonytalan, és a cselekmény onnan
 folytatódik, ahol abbahagytuk,
 az a perc, amikor véletlenül
 sem szabad a teáscsészékhez nyúlni.

Az utolsó megmérettetés

Nem akartam, és mégis. Most
 írhatok a városról, ahol mindenki
 tudja, mennyire fáj az ajtóknak, ha
 nyitva felejtjük őket. Ahol a naplemente
 csikját galambvérrel színezik,
 és a boltok még sötétedés előtt
 bezárnak. Az utcákról, ahol minden
 éjjel könnyű eltévedni, és aki eltéved,
 sosem kerül elő. Mióta az erkélyen
 alszom, nincs, aki nevedet krétával
 a járdára írja. Az eső ugyanúgy zuhog,
 de amikor elmész, madarak repülnek
 át a szobán. Már nem én vagyok,
 aki teliholdkor az ágyadban ébred,
 majd a köddel távozik. Nem leskelődöm
 utánad a szűnyoghálók mögötti világból.
 Tudom, hogy nincs más hátra,
 mint az utolsó megmérettetés:
 kibékülni az évszakokkal, hogyha
 a bogarak az avarban elfelejtenek
 lámpát gyújtani, mi ne tévedjünk el.

Ami titok

Nem félünk semmitől, pedig lenne
 rá okunk. Amikor paplanunkat éjjelente
 elsodorja az ár, alig kapunk levegőt.
 Mégis folytatjuk az evezést a tó felé,
 ahol egyetlen szóval mindent
 megmagyarázhatnánk. Ahol a láztól
 még télen is kihajtanak a fák levelei.
 Nem ijedtünk meg, ha fürdés közben
 hínárok fogságába esünk, vagy a kád
 vízből kiugrálnak a halak. Evezünk,
 amíg az első fényfoltok felnyitják
 az alvó szemét, majd egy hideg kéz
 letépi testéről a takarót. Nem reszketünk,
 ha jön a vihar, összebújunk, még
 akkor is, ha a villám fényében
 semmit sem szólunk arról, ami titok.

RÁCZ DIÁNA

Gondolatok közt

jártam sűrű erdő mélyén
 csendbe forrt árnyak közt
 suhanó lelkek rég meghalt álmaiban
 szép volt az egyik és rémes a másik
 de emberi volt
 sírás és nevetés
 Bánat, öröm
 kézen fogva egymást
 örök egységet alkotott
 Hideg csendben zizzent a bokor
 Metsző szél szobrot álmodott a tájba
 Csengő áttetsző álmokat
 Szegény megkínzott vágynak
 Kővé vált másait
 A fák kitárt karjai hajlongtak
 Egy sirály elfeledett árnya
 Földre hullott szárnya felett még ottmaradt
 Egy feketeruhás vándor kitárt keze körül
 Kavarogtak a ki nem mondott gondolatok
 Mint kútba hullott emberi szó
 Csak a visszhang válaszolt...

Egy tavaszi napon

Madár csivitel
 Az ég felé szállnak a hangok
 Itt voltak s itt maradtak a
 Kedves harangok
 Lombot nevel a gesztenyefa
 Szalad a csend s kéket
 Álmodik a tájba
 S itt van velem anyám ajándéka
 A piros pipacs ahogy
 Kikandikál a fűből
 Az ő mosolya dereng a lenyugvó napban
 A szél az ő hangját idézi
 S az ő ölébe
 Hajthatom a fejem.

Ha utam végére érek...

Zűrzavar

Kiégett sivár utcákon bolyongva
 Fáradt testem megfeszül
 A tegnap szürkére aszott képe
 Sejlík a fák ágain keresztül

Valahol megállt a jelen
 Köveken szótlán arcok ülnek
 Érzem hogy a tél jéggégé fagy
 S halált könnyeznek a spirállá
 Sűrűsödött felhőcsikok

Összemosódnak a mák és a tegnapok
 A távoli jégen futó csillagok
 kacagva csúfolnak hegyeket
 A sarki szelek sikolyából

S e zűrzavar hol fáj, hol nevetet
 S ettől csontra fáradtan rogy össze a hit
 Hogy ennyi rossz után csak jó jöhet...

Az utolsó szó

Hallottam a csendet sírni
 Láttam a boldogságot meghalni
 Az idő súlyától apámat megkínózva
 A végső utat várni
 Fáradt szeméből a fényt kihunyni
 Hallottam szívét utolsót dobanni
 Angyalok szárnyán az égbe repülni láttam
 üres ágya mellett álltam
 s vártam, vártam
 azóta is várok
 s éjszaka az álmok árnyai közt
 várom, hogy újra fogja a kezem

FARKAS MARGIT

Huszonöt évem

Gyermekeket látok magam előtt,
hatalmas búzamezőt,
lépked apró lépteket
ki megcsodál mindent mi kinőtt.

Nyári napfény simogat,
szoknyámba kap a szél,
hajamat fújja, csalogat,
hullámszik minden ami él.

Melyik lehet a búzavirág?
tudom, ez a piros pipacs,
pillangók hada tova száll,
elejtem tarka csokromat.

Harminc éve már utam helyén,
most lakótelep áll,
más utak épültek, dőltek falak,
a kislány is anyuka már.

Hiányzik a gesztenyesor,
a csattogó macskakövek,
a rendszer mint védő burok,
óvta a gyermeki életet.

Gödörben

Depresszióm gödrében,
ellenségem a napsugár,
megnyugtató álmot várok,
vagy hullámszó óceánt.

emberi szó elkerüljön,
ne kérdezz, ne nézz reám,
majd szólok ha már nem kínoz,
titokzatos férgem tovább.

rámtelepszik, agyamat örli,
csapong bennem a gondolat,
múltba ás mit eltemettem,
fonákjáról is megmutat.

újra élni tévedésem,
butaságom fáj nagyon,
az óceán mélységébe,
temetném el bánatom.

Barátomnak

Mondd, hová lett a tűz,
mely lobogott,
a lüktető zene,
mi bennünk zenélt,
a varázs mi éltetett
s erőt adott,
mondd, hová lettek ők?

Az idő táltosára
felraktuk álmaink,
emberi léptek
el nem érhetik őket,
s elménk zavarával
öleljük a holnapot.

Sötét napok

A föld virágát felszínre hozza,
büszkén megmutatja bárkinek,
gyökerét elrejt, elzárja előlünk,
sok-sok szállal... félti titkait.

Míg a mélyben kutatod igazad,
elveszted mi az életedben becses.

Szeretet miben éled napjaid,
baráti gesztus, vagy egy ölelés,
gyermeked mosolya, rajongása,
szellemed varázsa, az élet...

2001. évi pályázatok

Az Oktatási-, Kulturális és Sport Bizottság nyertes pályázatai 2001-ben

Pályázó neve	Pályázott tevékenység	Támogatás
Varga Tibor Dunakömlőd, Radnóti u. 46.	Vitorlázó repülő Világ bajnokság Spanyolország	100.000,-
Jámbor Pál Társaság Paks, Villany u. 1.	Paksi Tükör és Közvélemény c. lapok megjelenetése	150.000,-
Jámbor Pál Társaság Paks, Villany u. 1.	Jámbor Pál emlékkönyv megjelenetése	200.000,-
Beregnyei Miklós Paks, Bajcsy-Zsilinszky u. 1.	Kortárs repertórium (1947-48) megjelenetése	100.000,-
Máyerné Sáfrány Mária Paks, Szent I. tér 7.	Kézimunka és gobelin kiállítás, 2001. április	20.000,-
Makó András Paks, Újtemplom u. 23.	Kiállítás saját munkákból (Hollandia, Szekszárd)	80.000,-
Gáts Krisztina Beáta Paks, Arany J. u. 45.	3. Verses kötetének kiadása	50.000,-
Lehőcz Józsefné Paks, Szabó E. u. 2/4.	Nemzetközi Népzenei tábor gyerekeknek	150.000,-
Lehőcz Alexandra Paks, Szabó E. u. 2/4.	Felkészülés a "Népművészet ifjú mestere" címre	50.000,-
Muzsikáló Gyerekekért Alapítvány Paks, Deák F. u. 9.	Zenei versenyek megrendezése	40.000,-
Szent Imre Plébánia Dunakömlőd, Béke u. 11.	Nyári hittanos tábor szervezése gyermekeknek	100.000,-
Kispályás Labdarugó V. Biz. Paks, Szent I. tér 22.	Szabadtéri Kispályás Labdarugó bajnokság megrendezése	100.000,-
Kacsó Béla Tibor Paks, Barátság u. 4/10.	Tovább beszél a sóvidék c. könyv kiadása	100.000,-
Deák Ferenc Ált. Iskola Paks, Tolnai u. 19.	Erdei Iskola, Balaton vízvilága, környezete, történelme	50.000,-
Vajnai János Paks, Kishegyi út 38.	Tolna megyét bemutató képeslapok albuma	50.000,-
Tehetséggondozó Alapítvány Paks, Dózsa Gy. u. 95.	Országos Szilárd Leó fizikaverseny döntőjének lebonyolítása	100.000,-
Triatom Paksi Triatlon Klub Paks, Pollack M. u. 38.	Atomember duatlon verseny megrendezése	150.000,-
Német Zenebarátok Egyesület Paks, Domb u. 88.	Rogér Schilling halálának 100. évfordulóra testvérváros jön	100.000,-
Poór József Paks, Fenyves u. 17.	7-11 éves fiatalok rendszeres sportolásának elősegítése	50.000,-
Paks Városi DSB Paks, Váczi M. u. 2.	Diák olimpia lebonyolítása	50.000,-
Paksi Kertbarátok Egyesület Paks, Virág u. 78.	Adventi kiállítás	100.000,-
Báb Mazsorett Egyesület Paks, Kosár u. 23.	Városi Télanyó Est-hátrányos helyzetű nagycsaládos gyerm.	150.000,-
Báb Mazsorett Egyesület Paks, Kosár u. 23.	Cigány twirling csoport kialakítása	150.000,-
Óvodánkért Gyermekünkért Alapítvány Paks, Vörösmarty u. 9-11.	3-10 éves gyermekek játszóházainak eszközigénye	20.000,-
Paksi Kóktél Társastánc Együttes Paks, Mező u. 2/a.	Paksi Társastánc tábor költségei	125.000,-
Paksi Íjász Sportegyesület Paks, Öreghegy u. 37.	Íjászsport fejlesztése, íjászverseny rendezése	200.000,-
Nemes Attila Paks, Építők útja 24.	Sporttevékenység támogatása	50.000,-
A Boldog Iskolás Évekért Munkaközösség Paks, Dunapart u. 8.	Tanulási képességet fejl. feladatgyűjtemény kiadása	150.000,-
Paksi Röplabda Klub Paks, Alpári Gy. u. 4.	Röplabda sportág népszerűsítése	200.000,-
Deák Ferenc Általános Iskola Paks, Tolnai u. 19.	Sporttábor szervezése	50.000,-
Egészséges Paksi Fiatal. Alapítvány Paks, Dózsa u. 4.	Teljesítménypróba megszervezése Pakson és környékén	60.000,-
Halász Károly Paks, Rókus u. 9.	Sport és művészet kapcsolata feldolgozása képekben	200.000,-
Takács Éva Paks, Kishegyi u. 30.	Alkotások létrehozása és kiállítása	100.000,-
Paksi Képtár Egyesület Paks, Szent I. tér 4.	Paksi Képtár iskolájának támogatása	200.000,-
Örökifjú Néptánc Együttes Paks, Hársfa u. 6.	Franciaországi vendég szereplés, helyi önálló műsoros est	150.000,-

Paksi Közművelődési KHT Ifjúság Inf.		
Paks, Gagarin u. 2.	Paksi fiatalok közéleti aktivitásának növelése	100.000,-
Gyermekparadicsom Alapítvány Ötvös utcai Óvodáért	Sportnap szervezése az óvodában	50.000,-
Hermann Ottó Ált. Iskola Kórusa Paks, Ifjúság u. 6.	Énekkaros gyermekek eljutása az Operába	80.000,-
Gyógypedagógiai Ált. Isk. és Diák Otthon		
Paks, Kossuth L. u. 7.	86 sérült gyermek Cseresznyés erdei tábor májusban	200.000,-
Magyarországi Keresztyén Egyesület		
Paks, Kurcsatov u. 17.	III. nyomkereső hittantábor	50.000,-
Paksi Túrizmusért Egyesület Paks, Babits M. u. 12.	II. gyermek sportnap megrendezése	45.000,-
S & GBT Paks, Széchenyi tér 13.	Kerékpáros programok szervezése nyári hónapokban	50.000,-
Dr. Kárpáti Istvánné Paks, Dózsa Gy. u. 103.	Comenius 1 nevű Eu-i program támogatása	250.000,-
Paksi Autó és Motor Egyesület Paks, Kölesdi u. 15.	Autóversenyek szervezése, pilóták versenyztetése	100.000,-
ASE Szabadidősport Szakosztály		
Paks, Gesztenyés u. 2.	Hagyományőrző óvbúcsúztató sportnapok	100.000,-
ASE Szabadidősport Szakosztály		
Paks, Gesztenyés u. 2.	Paksi Ötpróba eseménysorozat megszervezése	200.000,-
Paksi Túrakerékpáros Klub Paks, Gesztenyés u. 2.	12. Paksi nagydíj amatőr kerékpárverseny	200.000,-
Napsugár Alapítvány Paks, Munkácsy u. Óvoda	Gyerekek szabadidősport programjának szervezése	50.000,-
Labdavarázs Mozgásfejlesztő Sportp.,		
Paks Dózsa Gy. u. 95.	Labdavarázs program lebony. 2001-2002. tanév	200.000,-
Óvodánkért Gyermekünkért Alapítvány		
Paks, Vörösmarty u. 9-11.	Gyermeknap szervezése	20.000,-
Grófné Schreiner Györgyi Paks, Táncsics u. 2.	Szabadidősport középkorú hölgyeknek	80.000,-
PIPA VDÖK Paks, Dózsa Gy. u. 55-61.	Színjátékos tábor	122.000,-
Muzsikáló Gyerekekért Alapítvány Paks, Deák F. u. 9.	Zenekar technikai eszköz vásárlás	200.000,-
Muzsikáló Gyerekekért Alapítvány Paks, Deák F. u. 9.	IV. amatőr pop rock-jazz fesztivál	200.000,-
Fuvós Zene Barátai Alapítvány Paks, Deák F. u. 9.	Fuvósenekar és a Big Band hangszerkarbantartás	400.000,-
ESZI DSE Paks, Dózsa Gy. u. 95.	Amatőr kosárlabda bajnokság finanszírozása	100.000,-
Duna-Sió-Sárvíz Tur. Egyesület Paks, Gagarin u. 2.	Kiadvány készítés Paksról	200.000,-
Mesevár Alapítvány Paks, Ifjúság u. 6.	Országos Szakmai Találkozó óvónőknek	50.000,-
Poligon Kft., Paks, Deák F. u. 3.	Internet és számítástechnikai verseny	200.000,-
Paksi Képtár Egyesület Paks, Szent I. tér 4.	Művésztelep támogatása	200.000,-
Paksi Képtár Egyesület Paks, Szent I. tér 4.	Helyi kulturális értékmegőrzés, katalógus megjelentetése	200.000,-
Paksi Képtár Egyesület Paks, Szent I. tér 4.	10 éves a Paksi Képtár jubileumi kiállítás megrendezése	150.000,-
Nagy Gábor Paks, Kosár u. 19.	Iskolás korúak kosárlabda meccseihez játékevezetői díj t.	102.000,-
Kiss Zoltán Paks, Gesztenyés u. 13.	Képzőművészeti alkotás létrehozása, kiállítás	50.000,-
ASE Kajak-kenu szakosztály Paks, Gesztenyés u. 2.	Kajakos csoport felszereléseire	100.000,-
ASE Kajak-kenu szakosztály Paks, Gesztenyés u. 2.	Kenus csoport felszerelése	100.000,-
Deák Ferenc Általános Iskola Kézműv. Sz. B9.		
Paks, Tolnai u. 19.	Nyílt szakköri foglalkozások	50.000,-
Szekeres Judit, Deák F. Ált. Isk. Kézműv. Szakkör	Kézművesség megismerése, népszerűsítése	30.000,-
		8.024.000,-

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Herczeg Ágnes: Pakson? vagy Taksony?(-ban).....	1
2.	Hegedüs János: Kopjafa állítás az imsósi Bottyán sáncokon	3
3.	Hegedüs János: Emlékezzünk Schilling Rogér Jánosra.....	5
4.	Somay László: A természeti viszonyok és az idegenforgalom kapcsolata Tolna megyében.....	8
5.	Beregnyei Miklós: Hej halászok, halászok... (IV. rész)	14
6.	Vöröss Henrietta: Így élt József Attila.....	20
7.	Szarka József: Egy egyesület nyomában.....	21
8.	Hiador: A közvélemény, Egy szó - Emlékezés.....	22
9.	Herczeg Ágnes: Emberbőrben.....	23
10.	Paksi költők versei: Prantz Zoltán, Dömötör Heléna, Szalai Szilvia, Gáts Krisztina Beáta, Pataki Csaba, Szarka József, Bajtai András, Rác Diána, Farkas Margit.....	25
11.	2001. évi pályázatok.....	33

Címlapfotó:
Részletek a Városi Múzeum "Isten áldd meg a tisztes ipart" c. kiállításról.

PAKSI TÜKÖR

Irodalmi-művészeti és helytörténeti szemle

VIII. évfolyam, 2. szám, 2001 július

Szerkeszti a szerkesztő bizottság

Felelős szerkesztő: Beregnyei Miklós

Rovatszerkesztők:

Györfy József művészet, Szarka József irodalom

Tördelés: Törökné G. Judit

Kiadja: a Jámbor Pál Társaság, Felelős kiadó: a JPT elnöke

Készült: PA Rt. Nyomda 2001/1715. sz., Felelős vezető: Slonczki István

A szerkesztőség címe: Paks, Városi Könyvtár, Villany u. 1.

HU-ISSN: 1218-2109

A JÁMBOR PÁL TÁRSASÁG
KÖSZÖNETÉT FEJEZI KI
A PAKSI ATOMERŐMŰ RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNAK
ÉS
PAKS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
A 2001-ES ÉVBEN NYÚJTOTT TÁMOGATÁSÉRT,
AMELY NÉLKÜL
A PAKSI TÜKÖR ÉS A KÖZVÉLEMÉNY NEM JELENHETETT VOLNA MEG.

